

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

**Nehmotné kulturní dědictví ČR jako atraktivita cestovního
ruchu**

Bakalářská práce

Autor: Vladana Košťálová
Studijní obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: RNDr. Mgr. Tomáš Burda, Ph.D.

Hradec Králové

duben 2021

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 30.4.2021

Vladana Košťálová

Poděkování:

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce RNDr. Mgr. Tomášovi Burdovi, Ph.D. za metodické vedení práce, jeho pomoc, ochotu, cenné rady a veškerý čas, který mi věnoval. Dále bych chtěla poděkovat všem, kteří se zúčastnili mého dotazníkového šetření.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá nehmotným kulturním dědictvím České republiky jako atraktivitou cestovního ruchu. Cílem práce je analyzovat zájem občanů České republiky o nehmotné památky UNESCO ČR. V teoretické části jsou popsány formy cestovního ruchu a podrobněji pak rozebrán kulturní cestovní ruch. Jsou zde shrnuty motivační faktory pro cestování a vysvětlen pojem atraktivita cestovního ruchu. Dále je v práci popsán základní smysl a historie organizace UNESCO, kulturní dědictví a podmínky zápisu kulturních a přírodních památek na Seznam světového dědictví UNESCO. V praktické části jsou uvedeny české kulturní památky UNESCO a podrobněji pak představeny nehmotné kulturní památky UNESCO České republiky. Následně je pomocí dotazníkového šetření provedena analýza povědomí občanů České republiky o nehmotném kulturním dědictví ČR. V závěru práce je navržen 5denní tematický okruh za poznáním vybraných nehmotných památek UNESCO v České republice, který by mohl pozitivně ovlivnit atraktivitu nehmotného kulturního dědictví v cestovním ruchu.

Klíčová slova: Organizace UNESCO; kulturní dědictví; nehmotné památky; tradice; cestovní ruch.

Annotation

Thesis title: Intangible cultural heritage of the Czech Republic as an attraction of tourism

This bachelor thesis deals with the intangible cultural heritage of the Czech Republic as an attraction of tourism. The aim of this work is to analyse the interest of the Czech citizens in the UNESCO intangible monuments of the Czech Republic. The theoretical part outlines the forms of tourism and discusses cultural tourism in more detail. It summarises the motivational factors for travel and explains the concept of tourist attractiveness. Furthermore, the thesis defines the fundamental purpose of UNESCO, describes the history of UNESCO, cultural heritage and the conditions of registration of cultural and natural monuments on the UNESCO World Heritage

List. The practical part lists the Czech cultural monuments of UNESCO and presents the UNESCO intangible cultural monuments of the Czech Republic in more detail. Subsequently, an analysis of the awareness of the Czech citizens about the intangible cultural heritage of the Czech Republic is carried out, using a questionnaire survey. At the end of the thesis, a 5-day thematic tour is proposed for exploring selected UNESCO intangible monuments in the Czech Republic, which could positively affect the attraction of intangible cultural heritage in tourism.

Keywords: UNESCO; cultural heritage; intangible monuments; tradition; tourism.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíle práce	3
	2.1 Výzkumné otázky.....	3
3	Metodika zpracování.....	4
	3.1 Metodika výzkumu.....	4
4	Teoretická část	5
	4.1 Typologie cestovního ruchu	5
	4.2 Formy cestovního ruchu	5
	4.3 Kulturní cestovní ruch	7
	4.4 Motivace k účasti na cestovním ruchu.....	8
	4.5 Atraktivita cestovního ruchu.....	9
	4.5.1 Význam atraktivit pro cestovní ruch	9
	4.5.2 Funkce atraktivit.....	10
	4.5.3 Hodnota atraktivit.....	10
	4.5.4 Klasifikace atraktivit	11
	4.6 Organizace UNESCO.....	13
	4.6.1 Historie UNESCO.....	14
	4.6.2 Historie UNESCO v České republice	15
	4.7 Kulturní dědictví	15
	4.7.1 Nemateriální kulturní dědictví.....	16
	4.8 Kritéria pro zápis na Seznam světového dědictví.....	18
	4.8.1 Kritéria pro zápis kulturních památek.....	18
	4.8.2 Kritéria pro zápis přírodních památek.....	19
5	Praktická část.....	20

5.1 Památky UNESCO v České republice	20
5.2 Nemateriální památky UNESCO v České republice	21
5.3 Dotazníkové šetření.....	26
5.3.1 Tvorba dotazníku	26
5.3.2 Průběh dotazníkového šetření.....	26
5.3.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření	26
5.4 Návrh tematického okruhu specializovaného na poznání nehmotných památek UNESCO v ČR.....	37
5.4.1 Popis a program okruhu	37
5.4.2 Plán trasy.....	43
6 Shrnutí výsledků.....	45
7 Závěry a doporučení	47
8 Seznam literatury a zdrojů	49
9 Seznam příloh.....	53

Seznam obrázků

Obr. 1 Oficiální logo organizace UNESCO	14
Obr. 2 Slováký verbuňk	22
Obr. 3 Masopustní průvod.....	22
Obr. 4 Jízda králů	23
Obr. 5 Sokolnictví.....	24
Obr. 6 Loutkářství.....	24
Obr. 7 Modrotisk	25
Obr. 8 Foukané vánoční ozdoby.....	25
Obr. 9 Loutkářství v brněnském divadle Radost.....	38
Obr. 10 Loutkářství v brněnském divadle Radost.....	38
Obr. 11 Jízda králů ve Vlčnově.....	39
Obr. 12 Jízda králů ve Vlčnově	39
Obr. 13 Strážnický modrotisk	39
Obr. 14 Strážnický modrotisk	39
Obr. 15 Strážnický modrotisk	39
Obr. 16 Strážnický skanzen	40
Obr. 17 Slováký verbuňk v Kyjově.....	41
Obr. 18 Sokolnictví.....	42
Obr. 19 Sokolnictví.....	42
Obr. 20 Lednicko-valtický areál	43
Obr. 21 Lednicko-valtický areál	43
Obr. 22 Trasa okruhu	44
Obr. 23 Penzion Hluk	VII
Obr. 24 Penzion Hluk	VII

Obr. 25 Hotel Strážnice	VIII
Obr. 26 Hotel Strážnice	VIII
Obr. 27 Penzion & Vinný bar Régio	VIII
Obr. 28 Penzion & Vinný bar Régio	VIII
Obr. 29 Lichtenštejnské domky	IX
Obr. 30 Lichtenštejnské domky	IX

Seznam grafů

Graf 1 Pohlaví respondentů.....	VI
Graf 2 Věk respondentů.....	27
Graf 3 Místo původu respondentů.....	28
Graf 4 Vzdělání respondentů.....	28
Graf 5 Význam zkratky UNESCO.....	29
Graf 6 Dělení kulturních památek na hmotné a nehmotné.....	30
Graf 7 Počet nehmotných kulturních památek UNESCO v ČR.....	30
Graf 8 Znalost nehmotných kulturních památek ČR.....	31
Graf 9 Návštěvnost českých kulturních tradic.....	32
Graf 10 Zdroj informací.....	32
Graf 11 Spokojenost s navštívenou kulturní tradicí.....	33
Graf 12 Zájem o kulturní tradice v ČR.....	34
Graf 13 Ochota platit za vstupné na některou z českých tradic.....	34
Graf 14 Zájem o tematický zájezd.....	35
Graf 15 Nejčastější motivace k cestování.....	36
Graf 16 Propagace nehmotných kulturních památek UNESCO v ČR.....	36

Seznam tabulek

Tabulka 1 Cenová rozvaha.....	X
-------------------------------	---

1 Úvod

Idea ochrany památek napříč světadíly má již dlouhou historii. Zápis památky na Seznam světového dědictví UNESCO znamená zvýšení prestiže místa mající vysoký dopad na turismus v dané destinaci. Česká republika patří mezi velmoci v počtu zapsaných památek na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Význam mezinárodní organizace UNESCO dnes hraje důležitou roli a má nezastupitelnou funkci v oblasti kultury a komunikace, vzdělání, přírodních, sociálních a humanitních věd.

Tato bakalářská práce je zaměřena na nehmotné kulturní dědictví České republiky. Tématem práce je využití nehmotného kulturního dědictví UNESCO pro cestovní ruch. Toto téma si autorka vybrala především proto, že všechny nehmotné kulturní památky České republiky jsou na Seznamu UNESCO zapsány relativně krátkou dobu a mezi širokou veřejností nejsou velmi známé.

Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat povědomí občanů České republiky o nehmotných památkách, které má Česká republika zapsané na Seznamu UNESCO a následně vyhodnotit jejich zájem o české kulturní dědictví.

Práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické.

V teoretické části jsou popsány formy cestovního ruchu a podrobněji pak rozebrán kulturní cestovní ruch, který je úzce spjat s tématem této bakalářské práce. Jsou zde shrnuty motivační faktory pro cestování a vysvětlen pojem atraktivita cestovního ruchu a její význam pro cestovní ruch. Dále se práce zabývá základním smyslem a historií organizace UNESCO. Závěrečná část je věnována kulturnímu dědictví a kritériím zápisu kulturních a přírodních památek na Seznam světového dědictví UNESCO.

V praktické části jsou uvedeny české kulturní památky UNESCO a podrobněji pak představeny nehmotné kulturní památky UNESCO České republiky. Následně je pomocí dotazníkového šetření provedena analýza povědomí občanů České republiky o nehmotném kulturním dědictví ČR. Dále je v práci navržen 5denní tematický okruh za poznáním vybraných nehmotných památek UNESCO v České

republike, který by mohl pozitivně ovlivnit atraktivitu nehmotného kulturního dědictví v cestovním ruchu.

V závěru práce jsou diskutovány výsledky výzkumu a je shrnuta celá práce včetně doporučení.

2 Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat pomocí vhodné metody povědomí občanů České republiky o nehmotných kulturních památkách zapsaných na Seznamu světového dědictví UNESCO. Praktická část obsahuje vlastní výzkum, který má za cíl zmapovat osobní zkušenosti respondentů s českými tradicemi zapsanými na Seznamu UNESCO a následně vyhodnotit jejich zájem o české kulturní dědictví. Dalším dílčím cílem je zjistit povědomí občanů České republiky o organizaci UNESCO a odhalit jejich nejčastější motivační faktory k cestování. Vedlejším cílem této bakalářské práce je vytvořit nový produkt v podobě tematického okruhu za poznáním vybraných nehmotných památek UNESCO v České republice, který by mohl pozitivně ovlivnit atraktivitu nehmotného kulturního dědictví v cestovním ruchu.

2.1 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky vyplývají z cílů práce a jejich zodpovězení má napomoci k jejich splnění.

1. Jaké je povědomí občanů České republiky o nehmotném kulturním dědictví ČR?
2. Jaký je zájem o nehmotné kulturní památky UNESCO mezi občany České republiky?

Výzkumné otázky jsou zodpovězeny v kapitole shrnutí výsledků v závěru této bakalářské práce.

3 Metodika zpracování

Metodologie je rozdělena na analýzu primárních a sekundárních zdrojů.

3.1 Metodika výzkumu

Teoretická část práce je zpracována metodikou sekundárního výzkumu s využitím literatury a online článků zabývajících se touto problematikou. Sekundární data jsou získávána především z odborných knih, z oficiálních webových stránek UNESCO a z portálu CzechTourism.

Součástí praktické části bakalářské práce je primární analýza kvantitativních dat, která byla získána na základě vlastního dotazníkového šetření. Potřebná data jsou sklizena prostřednictvím online dotazníku, který byl rozeslán pomocí sociální sítě Facebook. Průzkum byl prováděn mezi občany České republiky různého věku a pohlaví. Cílem šetření bylo zjistit, jaké je povědomí respondentů o organizaci UNESCO a nehmotných kulturních památkách České republiky, a dále zjistit osobní zkušenosti respondentů s českými tradicemi zapsanými na Seznamu UNESCO, jejich návštěvností a zájmu o ně. Dotazníky byly následně vyhodnoceny pomocí grafů.

Všechny zdroje, které jsou k práci využity, jsou uvedeny na konci v seznamu použitých zdrojů.

4 Teoretická část

4.1 Typologie cestovního ruchu

Specifikovat cestovní ruch jen ve všeobecné rovině by dle Heskové a kol. (2006:21) bylo nedostačující, jelikož *„v každodenní praxi se projevuje v různých druzích a formách, které se neustále vyvíjejí a obohacují v závislosti na poptávce účastníků cestovního ruchu a technicko-technologických možnostech nabídky.“*

Malá a kol. (2002:15) uvádí, že v odborné literatuře je cestovní ruch nejčastěji členěn na *„formy cestovního ruchu, v nichž dominuje především hledisko motivů účasti na cestovním ruchu, a druhy cestovního ruchu, které zohledňují převážně jevový průběh cestovního ruchu a způsob jeho realizace v závislosti na geografických, ekonomických, společenských a jiných podmínkách, jakož i jeho účinky.“*

4.2 Formy cestovního ruchu

Podle Ryglové a kol. (2011) formy cestovního ruchu odpovídají potřebám jeho účastníků. Jak dále zmiňuje, základní formy cestovního ruchu se snaží vyhovět nejširším potřebám, zatím co specifické formy se soustřeďují na specifické požadavky účastníků cestovního ruchu.

Formy cestovního ruchu dle Heskové a kol. (2006:27) *„umožňují blíže určit podstatu cestovního ruchu z hlediska potřeb a cílů jeho účastníků.“* Poukazuje na to, že poznání podstaty umožňuje lépe připravit produkt a následně ho nabízet cílové skupině účastníků cestovního ruchu.

Zelenka a Pásková (2012:167) definují formu cestovního ruchu jako *„typ cestovního ruchu, pro jehož určení je klíčovým kritériem motivace návštěvníka.“* Základními motivacemi cestovního ruchu jsou podle nich odpočinek, poznávání prostředí a kontakty s lidmi.

Dle Vystoupila a Šauera (2006) jsou formy cestovního ruchu odvozeny od motivace návštěvníků. Jak uvádí, mezi primární motivy realizace cestovního ruchu patří motivy rekreační, kulturní, společenské, sportovní, ekonomické a specifické. Dále zmiňuje, že od těchto primárních motivů se následně vymezují formy cestovního ruchu.

Formy CR podle převažující motivace se dle Malé a kol. (2002) člení na:

- rekreační cestovní ruch – napomáhá při reprodukci a regeneraci fyzických a duševních sil člověka a realizuje se obvykle ve vhodném rekreačním prostředí jako jsou vody, hory, lesy...;
- kulturně-poznávací cestovní ruch – zaměřený na poznávání historie, kultury, tradic a zvyků vlastního i jiných národů;
- cestovní ruch s náboženskou orientací – jeho hlavním motivem jsou návštěvy poutních a posvátných míst, církevních památek a účast na církevních obřadech a oslavách;
- cestovní ruch se vzdělávacími motivy – cílem jeho účastníků je naučit se či poznat něco nového, např. jazyky, sporty, umělecké a řemeslné dovednosti;
- cestovní ruch se společenskými motivy – zahrnuje návštěvy příbuzných, přátel a známých, ale také návštěvy různých společenských akcí a událostí;
- zdravotně-orientovaný cestovní ruch – soustřeďuje se na zdravotní prevenci, rehabilitaci, rekonvalescenci i léčení následků nemocí v lázních či jiných střediscích s příznivým zdravotním prostředím;
- sportovně orientovaný cestovní ruch – orientuje se na uspokojení potřeb lidí, kteří mají zájem o aktivní odpočinek a aktivní účast na sportovních činnostech; může být organizován i pro pasivní účast na sportovních akcích;
- cestovní ruch orientovaný na poznání přírodního prostředí – je zaměřen na poznání přírody a zahrnuje návštěvy přírodních rezervací, národních parků a chráněných krajinných oblastí; specifickým typem je ekoturistika;
- cestovní ruch s dobrodružnými motivy – je spojený s nebezpečím nebo testováním fyzických i morálních vlastností účastníků v boji s přírodou;
- cestovní ruch s profesními motivy – probíhá převážně v pracovním čase účastníků a zahrnuje obchodní služební cesty, účast na konferencích (kongresová turistika), na veletrzích a výstavách a incentivní cestovní ruch;
- cestovní ruch specificky orientovaný – jde o cestovní ruch se specifickými motivy, jako je například nákupní cestovní ruch, politický cestovní ruch nebo gastronomický cestovní ruch.

4.3 Kulturní cestovní ruch

V odborné literatuře najdeme řadu různých definic kulturního cestovního ruchu. Jeho společným znakem však podle Vystoupila a Šauera (2006:35) je „*poznávání jiných kultur, zvyků, tradic, způsobu života, náboženství apod.*“

Dle Kesnera (2005:60) se různé používané definice kulturního cestovního ruchu zpravidla shodují na tom, že tento pojem „*nelze zužovat jen na poznávání produktů – krajiny, lidských sídel, monumentů, památek – neboť stejně tak zahrnuje i poznávání životních způsobů a tradic dané komunity.*“

Ryglová (2009) uvádí, že kulturní cestovní ruch je zvláštní formou cestovního ruchu. Domnívá se, že vyžaduje speciální podmínky a od jiných forem cestovního ruchu se odlišuje především motivací jeho účastníků. Do pojmu kulturní cestovní ruch můžeme podle ní zahrnout „*všechny vzdělávací, studijní, umělecké, archeologické, hudební, literární, divadelní, operní zájezdy, jakož i zájezdy na různé festivaly, přehlídky kulturních statků a účast na kulturních akcích*“ (Ryglová, 2009:149).

Další definici lze nalézt ve Výkladovém slovníku, kde Zelenka a Pásková (2012:293) popisují kulturní cestovní ruch jako formu CR, „*jejíž účastníci jsou motivováni především možností poznávání kulturního dědictví a kultury dané země a jejich rezidentů.*“ Hlavním cílem návštěvníků jsou podle nich „*kulturní atraktivity a kulturní akce, historické stavby, archeologická naleziště a historické artefakty.*“

Jak zmiňuje Ryglová a kol. (2011), ve své publikaci, všechny aktivity spojené s kulturním cestovním ruchem jsou charakteristické tím, že jejich hlavním předmětem a cílem jsou kulturní statky. Dle jejího názoru má Česká republika pro tuto formu cestovního ruchu vynikající podmínky s ohledem na světově druhé místo s nejvyšším počtem památek UNESCO v poměru k počtu obyvatel.

V praxi podle Ryglové (2009) je možné rozdělit kulturní cestovní ruch na primární a sekundární. Za primární kulturní cestovní ruch je považován ten, jehož hlavním cílem je návštěva kulturních akcí anebo účast na různých kulturních událostech. Avšak v sekundárním kulturním cestovním ruchu, jak dále uvádí, je účast na kulturním představení anebo návštěva kulturního zařízení až na druhém či třetím místě z hlediska cíle účasti na cestovním ruchu.

4.4 Motivace k účasti na cestovním ruchu

Jak uvádí Venclová a kol. (2015), nalézt odpověď na otázku, proč lidé cestují, je obtížné. „*Pravděpodobně existuje celá řada důvodů podle individuálních podmínek a situace daného člověka i podle jeho sociálního a kulturního prostředí*“ (Venclová a kol., 2015:38).

Tato otázka je již mnoho let hlavním tématem různých výzkumů. Dle Venclové a kol. (2015) byla v roce 1961 v Německu realizovaná studie motivů cestování. S odvoláním na řadu dalších autorů podle ní Braun (1993) výsledky studie zpřehlednil a rozdělil motivy pro cestování do čtyř základních skupin.

- potřeba zábavy a odpočinku – s cílem uvolnění tělesného i duševního napětí, oddechu a zmírnění podnětového náporu;
- potřeba změny a vyrovnaní – snaha změnit ustálené a navyklé prostředí, objevit něco nového, utéct ze všedního života, udělat něco pro sebe;
- potřeba uvolnit dosavadní vazby – z důvodu osvobození se od sociálních vazeb, které mohou být někdy pocíťované jako velká zátěž;
- potřeba prožitku a naplňování osobních zájmů – k tomu mohou posloužit nové, nečekané situace nebo osoby, „*člověk může také zapojit prožitky smyslů a obecně radost z prožívání, překvapování, objevování neznámých koutů, krajin, lidí a kultur*“ (Venclová a kol., 2015:38).

Tématu motivace k účasti na cestovním ruchu se nevěnují jen výzkumy, ale existuje i celá řada publikací, které se snaží toto téma definovat.

Zelenka a Pásková (2012:356) uvádí, že motivaci v cestovním ruchu tvoří „*kombinace vnitřních i vnějších podnětů vedoucích k realizaci cestování u každého účastníka CR.*“ Motivační faktory Zelenka a Pásková (2012:357) definují jako „*faktory, které mají vliv na motivaci jednotlivce.*“ Dále zmiňují, že motivační faktory jsou kritériem pro vymezení forem cestovního ruchu a jejich základní dělení je na faktory přitahování a vytlačování, respektive externí a interní faktory.

Existují i různé teorie motivace v cestovním ruchu. Tou nejpoužívanější dle Királ'ové (2003) je Maslowova teorie motivace, na základě, které jsou jednotlivé potřeby účastníků uspořádány do pyramidy hierarchie potřeb podle významu a naléhavosti

jejich uspokojení. Jak dále uvádí, jedná se o fyziologické potřeby, potřeby jistoty, sociální potřeby, potřeba uznání a potřeba seberealizace. Také zmiňuje, že prostřednictvím účasti na cestovním ruchu se uspokojují převážně vyšší potřeby, tedy ty fyziologické a potřeby jistoty.

Motiv k cestování je i jednou z otázek dotazníkového šetření této bakalářské práce.

4.5 Atraktivita cestovního ruchu

Dle Jarolímkové (2017:11) „*Atraktivitami jsou objekty či události, které vyvolávají zájem o návštěvu místa, a to díky své kulturní hodnotě, historickému významu, přírodní kráse nebo možnosti zábavy*“. Jak dále uvádí, atraktivita jsou považovány za dominantní složku potenciálu cestovního ruchu a jejich klíčovým významem pro cestovní ruch je, že přitahují do destinace návštěvníky a uspokojují primární potřeby účastníků cestovního ruchu. Vnímání atraktivit cestovního ruchu je dle jejího názoru silně ovlivněno individuálními preferencemi návštěvníka. „*Atraktivnost destinace je dána nejen skladbou, významností a koncentrací atraktivit, ale také celkovou atmosférou, geniem loci místa, kvalitou infrastruktury a nabízených služeb a marketingovými aktivitami destinace*“ (Jarolímková, 2017:12).

Zelenka a Pásková (2012:48) definují atraktivitu cestovního ruchu jako „*zajímavou součást přírody a přírodní podmínky, sportovní, kulturní nebo společenský objekt, kulturní, sportovní, společenskou nebo jinou událost, přitahující účastníky cestovního ruchu*.“

Kulturní atraktivitu, kterou se zabývá tato bakalářská práce, Zelenka a Pásková (2012:292) označují jako „*typ atraktivity CR, založený na kulturním dědictví, minulých a současných tradicích a současné kultuře obyvatel destinace CR*.“

4.5.1 Význam atraktivit pro cestovní ruch

Z pohledu destinace tvoří atraktivita podle Jarolímkové (2017) primární potenciál pro rozvoj cestovního ruchu. Dále uvádí, že skladba a charakter atraktivit v destinaci je východiskem pro marketingové aktivity, jakými jsou například tvorba image destinace, vytváření produktů cestovního ruchu, dotváření infrastruktury a další. Také zmiňuje, že atraktivita jsou potenciálem pro generování ekonomických příjmů,

vytváření pracovních míst v souvislosti s jejich provozem, údržbou, tvorbou a prodejem produktů cestovního ruchu. Z pohledu účastníka cestovního ruchu představují atraktivita podle ní cíl cesty, prostředek uspokojující potřeby poznání, relaxace, zábavy a další.

4.5.2 Funkce atraktivit

Atraktivita jsou objekty a události, které mohou dle Jarolímkové (2017) plnit více funkcí. Uvádí, že jejich primární funkce často nesouvisí s cestovním ruchem. V souvislosti s cestovním ruchem plní atraktivita a na ně navazující produkty podle ní především funkce:

- poznávací – seznámení se s historií, kulturou, hodnotou navštíveného objektu, získání nových poznatků, např. muzeum;
- výchovná – ochrana životního prostředí, vážení si kulturních hodnot, vztah a respekt k místní komunitě, např. skanzen;
- osvětová – poučení, šíření povědomí o určitém tématu, např. planetárium;
- kulturní – zprostředkování kulturního zážitku, např. festival;
- zábavní – příjemné strávení času, zábava, např. labyrint;
- relaxační – odpočinek pasivní či aktivní, odreagování se od stereotypu domácího prostředí, sportovní aktivita;
- zážitková – získání neobvyklých zážitků;
- ekonomická – tvorba zisku, např. kongres, zábavní park;
- marketingová – podpora značky, např. showroom.

4.5.3 Hodnota atraktivit

Hodnota atraktivit v cestovním ruchu *„je dána jejich tržním potenciálem, tj. schopností přilákat koupěschopné návštěvníky do destinace a generovat přímé i multiplikované ekonomické efekty cestovního ruchu“* (Jarolímková, 2017:21). Jak dále zmiňuje, tržní potenciál atraktivita ovlivňují a bohužel často i limitují kapacitní a provozní možnosti atraktivita a poskytovatelů služeb. U hradů a zámků jako příklad uvádí prostorovou dispozici objektu, jeho otevírací dobu, kapacitní omezení velikosti skupin, délku prohlídky a podobně.

Ekonomická hodnota atraktivity pro cestovní ruch je podle Jarolímkové (2017) závislá na marketingových aktivitách s ní spojených. Jako marketingovou aktivitu zmiňuje například portfolio nabízených produktů, kvalitu doplňkových služeb, návaznost na další atraktivity, segmentaci poptávky, propagaci a další. „*Významným faktorem ovlivňujícím hodnotu atraktivity pro cestovní ruch je její dostupnost (nejen dopravní, ale i informační včetně jazykové vybavenosti personálu, časová) a navazující infrastruktura a suprastruktura*“ (Jarolímková, 2017:22). Při využití atraktivity v cestovním ruchu lze dle jejího názoru vhodnými marketingovými nástroji výrazně posílit pozici na trhu ČR i u atraktivit, které nemají hodnotu kulturně-historickou.

4.5.4 Klasifikace atraktivit

Podle Jarolímkové (2017) jsou atraktivity cestovního ruchu velmi různorodé a jejich dělení je možné z mnoha různých hledisek. Jak uvádí, nejčastěji jsou atraktivity děleny do skupin podle svého původu a charakteru na atraktivity přírodní a atraktivity vytvořené lidskou činností. Podle tohoto hlediska je možné rozřadit atraktivity do 5 základních skupin, které jsou podrobněji popsány níže. Zmiňuje, že toto členění se často používá při hodnocení potenciálu destinace pro jednotlivé druhy cestovního ruchu a při prezentaci potenciálu pro tematicky zaměřené cesty.

Dle Jarolímkové (2017) lze atraktivity podle druhu rozdělit následovně:

- přírodní – zahrnují všechny složky přírodního dědictví, tzn. živou i neživou přírodu, hmotné i nehmotné statky (např. zvláštní přírodní útvary, faunu, terén, přírodní úkazy, klimatické podmínky atd.). Uvádí, že přírodní atraktivity většinou vytvářejí celkový rámec rekreačního prostoru a jsou proto považovány za nejvýznamnější předpoklad rozvoje cestovního ruchu.
- kulturně-historické – patří mezi atraktivity vytvořené lidskou činností zahrnující movité i nemovité složky kulturně-historického dědictví (např. hrady, zámky, skanzeny, památné budovy, umělecká díla, lidové umění atd.).
- organizované – zahrnují společenské, kulturní, vědecké, obchodní nebo sportovní akce (např. festivaly, folklorní slavnosti, trhy, jarmarky, historické slavnosti, církevní události atd.). Jak zmiňuje, tyto akce umožňují destinacím prezentovat své kulturní bohatství, vytvářet prostor pro komunikaci, rozvíjet

kulturní a sportovní aktivity, ale rovněž přispívají k podpoře vzdělávání a šíření informací. Organizované atraktivity jsou dle jejího názoru většinou pořádány s cílem zvýšit návštěvnost destinace. Dále uvádí, že pro organizované atraktivity je typické časově omezené trvání, mohou být tedy nástrojem pro zvýšení návštěvnosti destinace v mimosezoně.

- sociální – vytvářejí podle ní motivaci pro návštěvu lokality z důvodu poznání tradičního způsobu života, lidové kultury, zvyků a obyčejů vztahujících se k průběhu roku a práci (např. dožínky, masopust, pálení čarodějnic, stavění máje, posvícení, vinobraní), průběhu lidského života (např. narození, křtiny, svatba) či k náboženským svátkům (Velikonoce, Vánoce, Mikuláš, Dušičky).
- zábavní – v některých regionech, které nemají dostatečný potenciál přírodních a kulturních atraktivit pro rozvoj cestovního ruchu, jsou dle jejího názoru budovány atraktivity se záměrem podnítit a zvýšit návštěvnost destinace. Jak zmiňuje, jedná se spíše o specifické prvky infrastruktury, které jsou však zároveň atraktivitami s vysokou stimulací pro návštěvu (např. zábavní parky, bludiště, aquaparky, wellness centra, vzdělávací centra atd.).

Dále stojí za zmínku i klasifikace atraktivit podle funkce v cestovním ruchu. Jak uvádí Jarolímková (2017), přestože všechny atraktivity vyvolávají zájem o návštěvu, některé jsou natolik přitažlivé, že právě kvůli nim se návštěvník rozhodne destinaci navštívit. Tyto subjekty jsou podle ní řazeny do kategorie primárních atraktivit a při propagaci cílené na potenciální návštěvníky by měly být prezentovány přednostně. Zmiňuje, že návštěvník tyto subjekty často předem plánovitě zařazuje do svého programu pobytu. Dále uvádí, že sekundární atraktivity jsou obvykle méně významné a slouží pouze jako druhotný cíl návštěvníků, často teprve při delším pobytu v destinaci či v případě nepříznivého počasí. Stimul k jejich návštěvě je dle jejího názoru často vyvolán až po příjezdu do destinace marketingovými aktivitami informačních středisek, místních podnikatelů a podobně. Zdůrazňuje, že nabídka sekundárních atraktivit by měla rozsahem odpovídat průměrné délce pobytu návštěvníka v destinaci. Na základě jejího doporučení, by měla být vytvořena nabídka programu pro každý den a zároveň pro různé cílové segmenty.

4.6 Organizace UNESCO

Termín UNESCO je zkratkou pro United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. UNESCO je tedy Organizací Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu.

Dle Kučové (2009) je UNESCO součástí organizace Spojených národů (OSN) a jejím hlavním úkolem je „*usilovat o udržení mezinárodního míru rozvíjením spolupráce v oblasti výchovy, vědy a kultury a prosazováním úcty k lidským právům a právnímu řádu*“ (Kučová, 2009:11).

Jak uvádí Kučová (2009), organizace UNESCO stála u zrodu důležitého mezinárodního dokumentu – Úmluvy o ochraně světového dědictví, podle které ochraňují zúčastněné země vybrané památky a přírodní celky, které jsou pravidelně jednou ročně připisované na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví. Zmiňuje, že tato Úmluva byla přijata na generální konferenci v Paříži dne 16. listopadu 1972, ale v platnost vstoupila až 17. prosince 1975. Hlavním cílem Úmluvy je podle ní stanovení povinností všech smluvních států a zároveň nastavení pravidel mezinárodní spolupráce tak, aby se zabezpečila ochrana, zachování a předávání kulturního a přírodního dědictví budoucím generacím. Také uvádí, že v roce 1990 přistoupila k Úmluvě naše republika, která se stala jejím smluvním státem a sukcesí pak převzala členství od svého vzniku 1. ledna 1993 samostatná Česká republika. Přijetím nebo ratifikací Úmluvy dle jejího tvrzení uznává každý stát především svou povinnost tyto úkoly zabezpečovat na svém území při maximálním využití svých vlastních zdrojů, popřípadě s možností využití mezinárodní pomoci.

Ústava UNESCO podle Kučové (2009) definuje jeho tři hlavní orgány:

- Generální konferenci UNESCO – ta je nejvyšším orgánem UNESCO a skládá se ze zástupců všech členských států, z nichž každý má po jednom hlasu;
- Výkonnou radu UNESCO – která má za úkol dohlížet na realizaci plnění rozhodnutí Generální konference v období mezi jejími dvěma zasedáními;
- Sekretariát – je mezinárodní štáb úředníků, kteří pracují jak v hlavním sídle UNESCO v Paříži, tak v řadě regionálních úřadoven UNESCO po celém světě.

Dle UNESCO (2019) UNWTO (Světová organizace cestovního ruchu OSN) spolu s organizací UNESCO již mnoho let vzájemně spolupracují na podpoře silné vazby mezi cestovním ruchem a kulturou a zvyšují tak povědomí o provázanosti těchto dvou oblastí. Uvádí, že v roce 2015 se konala v Kambodžském městě Siam Reap první světová konference spojující kulturu a cestovní ruch, jejímž cílem bylo zdůraznit potřebu takových modelů partnerství, které budou přínosné pro obě strany, zejména pak partnerství v rámci Programu UNESCO pro světové dědictví a udržitelný cestovní ruch. Také zmiňuje, že budování nových modelů partnerství mezi cestovním ruchem a kulturou je součástí vznikajícího mezinárodního konsensu o hlavních vazbách mezi kulturou a kulturním dědictvím a politikou udržitelného rozvoje.



Obr. 1 Oficiální logo organizace UNESCO

Zdroj: UNESCO (2021)

4.6.1 Historie UNESCO

Kučová (2009) uvádí, že organizace vznikla na základě tzv. Konstitučního aktu neboli Ústavy UNESCO, dojednané na diplomatické konferenci v Londýně dne 16. listopadu 1945. Zmiňuje však, že smlouva nabyla svou platnost až o rok později, v roce 1946, po ratifikaci prvními dvaceti státy světa, mezi nimiž bylo i tehdejší Československo. V průběhu let se k nim přidávaly další státy. Dnešní UNESCO tvoří 193 členských států a 11 přidružených členů. (UNESCO, 2021) Jak dále uvádí Kučová (2009), již po svém vzniku směřovala organizace k zabezpečování ochrany světového kulturního dědictví. Hlavním podnětem ke vzniku organizace UNESCO byly podle ní události 2. světové války, jejíž hrůzy přiměly zakládající státy přijmout potřebné kroky k zajištění světového míru a rozvoje spolupráce v oblasti kultury, vědy a vzdělanosti. Domnívá se, že právě bilancování válečných ztrát vedlo k nezbytným úvahám o nutnosti ochrany kulturních památek a jejich zachování pro budoucí generace.

4.6.2 Historie UNESCO v České republice

Jak již bylo zmíněno výše, Česká republika patří na Seznam UNESCO od jeho úplného počátku. V té době to byla ještě Československá federativní republika a dle Kučové (2009) pod tímto názvem patřila ke dvaceti zakládajícím státům této organizace. Dále uvádí, že Česká republika sem jako samostatný člen patří od 22. února 1993 a s organizací UNESCO spolupracuje prostřednictvím Ministerstva kultury ČR.

Dle Ministerstva zahraničních věcí ČR (2021) k tomu, aby byly plněny všechny povinnosti vyplývající z členství v UNESCO na národní úrovni, Ústava této organizace předpokládá, že v každé členské zemi bude zřízena národní komise pro UNESCO. Zmiňuje, že Česká komise pro UNESCO byla zřízena po usnesení vlády dne 1. června 1994 jako poradní orgán vlády. Členy Komise podle něj tvoří představitelé významných vědeckých, kulturních či pedagogických institucí, ale také významné osobnosti české vědy a kultury. Podotýká, že členství v komisi je čestné a členové jsou vždy jmenováni na čtyřleté období. Dále uvádí, že komise si v roce 2019 zřídila tři odborné sekce a to:

- Sekce pro kulturu a komunikaci;
- Sekce pro vzdělávání, vědu a informatiku;
- Sekce pro životní prostředí.

4.7 Kulturní dědictví

Nejprve by bylo dobré si vysvětlit samotný pojem dědictví. V materiálech UNESCO a Centrum světového dědictví se uvádí jednoduchá a srozumitelná definice: *„Dědictví je odkazem minulosti, s nímž žijeme v současnosti a který předáme budoucím generacím. Naše kulturní a přírodní dědictví je nenahraditelným zdrojem života a inspirace. Je základem našeho jednání, měřítkem uvažování, základem naší identity“* Kučová (2009:53).

V odborné literatuře lze nalézt celou řadu různých definic kulturního dědictví.

Indrová (2004:55) ve své publikaci uvádí, že kulturní dědictví jsou *„hodnoty, které vytvořil nebo přetvořil člověk jak v oblasti duchovní, tak hmotné.“* Tyto hodnoty tedy naše dnešní kulturní dědictví vznikaly tak, že dřívější generace přejaly vědomosti

a zvyky od minulých generací a předaly je následujícím generacím, což je také základem kulturních tradic.

Kulturní dědictví podle ní rozlišujeme na:

- nehmotné – duchovní (písně, tance, zvyky, pořekadla apod.);
- hmotné – movité (architektura, plastika, malba, umělecké řemeslo).

Zelenka a Pásková (2012:293) definují kulturní dědictví jako *„stavby a skupiny staveb všeobecné hodnoty, umělecká díla, prostranství (místa) hodnotná z historického, estetického, enologického a antropologického pohledu.“*

Podle Tittelbachové (2011) kulturní dědictví spolu s přírodou a životním prostředím v sobě zahrnuje *„základní národní a společenské hodnoty, které vedle své primární funkce zachování kontinuity lidské společnosti mohou plnit i funkci atraktivity pro oblast turismu.“* Ve státní kulturní politice je kulturní dědictví definováno jako *„souhrn materiálních projevů i nemateriálních, duchovních a symbolických statků a hodnot dané společnosti nebo komunity“* (Tittelbachová, 2011:128).

Dle UNESCO World Heritage Centre (2008) světové dědictví spadá do sektoru kultury. Uvádí, že lokality světového dědictví jsou významná místa, vzácné, cenné a zajímavé památky, které je potřeba mimořádně chránit, opravovat a restaurovat. Jejich význam, jak dále tvrdí, přesahuje hodnotu pro určitý národ a jejich hodnota je globálního charakteru.

4.7.1 Nemateriální kulturní dědictví

Jak uvádí Kučová a Bukovičová (2018:198), nehmotným kulturním dědictvím jsou *„postupy, výrazy, znalosti a dovednosti, které místní komunity, společenství, skupiny a někdy i jednotlivci uznávají jako součást svého kulturního dědictví.“* Nehmotné dědictví se podle nich také nazývá *„živým kulturním dědictvím“* a může mít podobu ústní tradice, múzického či divadelního umění, společenských postupů, rituálů, slavnostních událostí, tradičních řemesel či znalostí a postupů týkajících se přírody a vesmíru.

Podobnou definici lze nalézt i ve Výkladovém slovníku cestovního ruchu Zelenky a Páskové (2012:376), kteří také zmiňují, že nemateriální kulturní dědictví je „společenstvími a skupinami lidí neustále přetvářeno v závislosti na jejich prostředí, na jejich interakci s přírodou a na jejich historii, dává jim pocit identity a kontinuity a podporuje takto úctu ke kulturní rozmanitosti a lidské tvořivosti.“

Nemateriálním neboli nehmotným kulturním dědictvím podle Kučové (2009) rozumíme kulturní dědictví předávané z generace na generaci.

„Stejně jako zachovat přírodní a kulturní jedinečnosti planety pro budoucí generace, je nezbytné zachránit ohrožené a mizející tradiční lidové kultury, které jsou nedílnou součástí kulturního dědictví“ (Blažková, 2021).

Blažková (2021) uvádí, že na základě mezinárodního dokumentu Doporučení o ochraně tradiční a lidové kultury z roku 1989, vznikl o deset let později Akční plán na ochranu a rozvoj nehmotného kulturního dědictví. Dále zmiňuje, že Česká republika se podílela na realizaci tohoto plánu projekty v oblasti lidových tanců, lidových řemesel a lidové umělecké výroby pod názvem Nositelé tradic lidového řemesla.

Dle Blažkové (2021) byla na 32. zasedání Generální konference UNESCO v Paříži dne 17. října 2003 přijata Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví lidstva. Uvádí, že Česká republika k ní přistoupila dne 18. května 2009 jako 109. země světa. Hlavním cílem Úmluvy je podle ní identifikovat, ochraňovat, rozvíjet, podporovat a zachovávat kulturní tradice a tradiční lidové kultury. Také zmiňuje, že Úmluva zakládá dva nové seznamy nehmotné kultury, jejichž existence nahrazuje předešlý projekt, a to Mistrovská díla ústního a nemateriálního dědictví lidstva:

1. Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva
2. Seznam nemateriálního kulturního dědictví vyžadujícího naléhavé zachování

Dále tvrdí, že než se unikátní lidová tradice může stát součástí Reprezentativního seznamu, je nezbytné, aby byla zařazena do Národního seznamu dané země.

Jak uvádí webové stránky této organizace (2021), Organizace UNESCO založila Seznamy nehmotného kulturního dědictví s cílem zajistit lepší ochranu nehmotného

kulturního dědictví, zvýšit povědomí o jejich významu a zajistit úctu k nemateriálnímu kulturnímu dědictví. Dalším cílem je podle ní mezinárodní spolupráce a pomoc s péčí o toto dědictví. Aktuálně je na Seznamu nemotného kulturního dědictví UNESCO vedeno 869 památek ve 148 zemích. (UNESCO, 2021)

4.8 Kritéria pro zápis na Seznam světového dědictví

Zápis památky na Seznam světového dědictví UNESCO je dle Kučové (2009) z jedné strany vysoce prestižní záležitost, ale jde také o jistý druh záruky kvality v oblasti turismu a možné vzbuzení pozornosti a motivace k příjezdu návštěvníků.

Jak uvádí Coufalová a Gantnerová (2015), nutným kritériem pro zapsání na Seznam je podle Úmluvy splnění alespoň jednoho z níže uvedených deseti kritérií. Na kulturní památky se vztahuje prvních šest kritérií, zbylé čtyři pak rozhodují o zapsání památky přírodní. I přesto, že jsou zde obě skupiny odděleny nadpisem, ve skutečnosti ale podle nich tvoří od roku 2005 jeden koherentní seznam kritérií.

4.8.1 Kritéria pro zápis kulturních památek

Nato, aby mohly být kulturní památky zapsány na Seznam světového dědictví, musí dle Coufalové a Gantnerové (2015) splnit alespoň jedno z níže vypsanych kritérií:

1. být unikátním uměleckým nebo mistrovským dílem tvůrčího lidského ducha;
2. v určitém období nebo v určité kulturní oblasti představovat výrazný vliv na vývoj architektury, technologií, monumentálního umění, urbanismu nebo tvorbu krajiny;
3. přinášet nenahraditelné svědectví o kulturní tradici nebo o živé, či již zaniklé civilizaci;
4. představovat výjimečný příklad určitého architektonického či technologického typu stavby anebo krajiny, který je charakteristický pro jedno či více významných období lidských dějin;
5. být výjimečným příkladem tradičního lidského obydlí, které reprezentuje určitou kulturu v dané oblasti, nebo představuje tradiční interakci člověka a životního prostředí, zejména pokud se toto prostředí stalo zranitelným pod dopadem nezvratné změny;

6. být přímo, nebo hmotně spojen s živými tradicemi, událostmi, ideami, vírami nebo s uměleckými a literárními díly, která mají mimořádnou hodnotu světového charakteru (toto kritérium je však omezováno, jelikož může být schváleno jen ve výjimečných případech nebo může být užíváno pouze společně s dalšími kritérii).

4.8.2 Kritéria pro zápis přírodních památek

Nato, aby mohly být přírodní památky, geologické a fyziologické útvary nebo přírodní lokality zapsány na Seznam světového dědictví musí dle Coufalové a Gantnerové (2015) splňovat alespoň jedno z těchto čtyř kritérií:

1. musí představovat mimořádnou přírodní oblast nebo jev, mající výjimečný estetický význam nebo poukazující na přírodní krásu;
2. být výjimečně reprezentativními příklady důležitých stádií v dějinách Země, včetně svědectví o vývoji života, geologických procesech, které probíhaly při vývoji zemských útvarů nebo geomorfologických či fyziografických prvků s vysokým významem;
3. být mimořádně reprezentativním příkladem ekologických a biologických procesů v průběhu evoluce a vývoje ekosystémů, ať už jde o suchozemské, sladkovodní, přímořské nebo mořské rostliny a živočichy a jejich společenství;
4. musí obsahovat přirozená stanoviště, která jsou důležitá pro zachování biologické rozmanitosti, včetně těch míst, kde přežívají ohrožené druhy mající mimořádnou univerzální hodnotu z hlediska vědy nebo ochrany světové biodiverzity.

Podle UNESCO (2021) je v současné době na Seznamu světového dědictví UNESCO zapsaných 1121 památek, z toho 869 jsou památky kulturního dědictví, 213 přírodního a 39 smíšeného.

Teoretická část bakalářské práce se věnuje kritériím pro zápis památek na Seznam světového dědictví UNESCO. České kulturní památky zapsané na tomto Seznamu a jednotlivé nehmotné kulturní památky UNESCO České republiky budou blíže představeny v praktické části.

5 Praktická část

Tato část bakalářské práce jako první uvádí české kulturní památky UNESCO a následně podrobněji představuje nehmotné kulturní památky České republiky. Další kapitola obsahuje vlastní dotazníkové šetření, které je zaměřeno na povědomí občanů České republiky o nehmotném kulturním dědictví ČR. V závěrečné kapitole praktické části je vlastní návrh 5denního tematického okruhu specializovaného na poznání vybraných nehmotných památek UNESCO v České republice, jehož cílem by mělo být pozitivně ovlivnit atraktivitu kulturního dědictví v cestovním ruchu.

5.1 Památky UNESCO v České republice

Co do počtu kulturních památek, které dle Ministerstva kultury (2021) byly prozatím zapsány na prestižní Seznam světového dědictví, patří Česká republika mezi prvních třicet nejbohatěji zastoupených zemí. Jak dále uvádí, v roce 2019 bylo na celém světě dohromady 1121 kulturních a přírodních památek, z toho 14 kulturních památek v České republice. Mezi těchto 14 zapsaných památek a památkových území České republiky podle Ministerstva kultury patří:

1. Telč – Historické centrum (zapsáno v roce 1992)
2. Praha – Historické centrum (zapsáno v roce 1992)
3. Český Krumlov – Historické centrum (zapsáno v roce 1992)
4. Žďár nad Sázavou – Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře (zapsáno v roce 1994)
5. Kutná Hora – Historické centrum, Chrám sv. Barbory, Katedrála Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci (zapsáno v roce 1995)
6. Lednicko-valtický areál (zapsáno v roce 1996)
7. Holašovice – Vesnická rezervace (zapsáno v roce 1998)
8. Kroměříž – Zahrady a zámek (zapsáno v roce 1998)
9. Litomyšl – Zámek a zámecký areál (zapsáno v roce 1999)
10. Olomouc – Sloup Nejsvětější Trojice (zapsáno v roce 2000)

11. Brno – Vila Tugendhat (zapsáno v roce 2001)
12. Třebíč – Židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa (zapsáno v roce 2003)
13. Kladruby nad Labem – Krajina pro chov koní v Kladrubech (zapsáno v roce 2019)
14. Krušnohoří – Hornický region Erzgebirge / Krušnohoří (zapsáno v roce 2019)

Dle Ministerstva Kultury (2021) se dosud České republice podařilo zapsat na Seznam světového dědictví UNESCO 7 nemotných kulturních památek, a těmi jsou:

1. Slovácký verbuňk (zapsáno v roce 2008)
2. Masopust (zapsáno v roce 2010)
3. Jízda králů (zapsáno v roce 2011)
4. Sokolnictví (zapsáno v roce 2016)
5. Loutkářství (zapsáno v roce 2016)
6. Modrotisk (zapsáno v roce 2018)
7. Foukané vánoční ozdoby (zapsáno v roce 2020)

(UNESCO.org, 2021)

První kapitola praktické části se zabývá rozdělením českých kulturních památek UNESCO a jejich zápisu na Seznam světového dědictví. V následující části bakalářské práce budou blíže představeny jednotlivé nemotné kulturní památky UNESCO České republiky.

5.2 Nemateriální památky UNESCO v České republice

V současné době má Česká republika na Seznamu 7 nemotných památek UNESCO.

Jako první byl v roce 2008 zapsán Slovácký verbuňk, což je mužský lidový tanec ze Slovácka. Jak uvádí České dědictví UNESCO (2021), tanec je převážně improvizovaný, bez přesných choreografických pravidel, doprovázený zpěvem a je součástí různých kulturních příležitostí v regionu jihovýchodní Moravy (vinobraní, folklórní slavnosti, masopusty, hody atd.), existuje ale také v pódiové formě.



Obr. 2 Slováký verbuňk

Zdroj: Centrum news (2013)

Další v pořadí zápisu byl Masopust (2010). Dle Vondrušky (2005) je masopust třídní lidový svátek předcházející Popeleční středě, kterou začíná 40denní půst před Velikonocemi. Jak dále uvádí, jelikož jsou Velikonoce pohyblivým svátkem, je i masopust slaven každý rok v jiné dny v návaznosti na Velikonoce. Zmiňuje, že masopustní dny jsou plné zábavy, tance a hodování. Vrcholem podle něj bývá maškarní průvod masopustních masek spojený s divadelními představeními a končící taneční zábavou.



Obr. 3 Masopustní průvod

Zdroj: Pavlík (2016)

V roce 2011 byla na Seznam nemotných památek UNESCO připsána Jízda králů. „Jízda králů je lidový obyčej doposud neznámého původu, spojený povětšinou s tradičním křesťanským svátkem. U nás se udržuje už jen na Slovácku a na Hané, ačkoliv dříve byla po celé České republice velmi hojná“ (České dědictví UNESCO, 2021). Jak uvádí CzechTourism (2021), součástí Jízdy králů je průvod, v jehož čele jedou vyvolávači a krále rovněž doprovázejí pobočníci s vztyčenými šavlemi. Zmiňuje, že králem bývá malý chlapec z vesnice, což bývá pro rodinu krále velká pocta. Ke slavnosti podle něj neodmyslitelně patří pestrobarevné kroje, koně s ozdobnými pentlemi, květinami a prapory, ale také zpěv, hudba a jarmark.



Obr. 4 Jízda králů

Zdroj: Jízda králů Vlčnov (2021)

V roce 2016 byly na Seznam nemotných památek UNESCO připsány dvě kulturní památky, a to sokolnictví a loutkářství. Jak uvádí České dědictví UNESCO (2021), sokolnictví je tradiční způsob lovu pomocí vycvičených dravých ptáků (sokolů, jestřábů, orlů atd.) v přirozeném prostředí. O její zapsání na Seznam nemotných památek UNESCO podle UNESCO.org (2021) žádalo kromě České republiky 17 dalších států světa.



Obr. 5 Sokolnictví

Zdroj: Martinová (2018)

Jak je zmíněno v Divadelním ústavu Institutu umění (2021), prvky loutkového divadla se v českých zemích vyskytovaly pravděpodobně již ve středověku. Podotýká, že loutkáři české národnosti však začali působit na českém území až v 18. století. Uvádí, že mezi první české loutkářské rodiny patřili například Maisnerové, Kopečtí, Finkové, Kočkové ad. Provozování loutkového divadla se podle něj v rodinách dědilo jako rodové řemeslo. Dále tvrdí, že k loutkářství neodmyslitelně patří lidová výtvarná tvorba, řezbářství, omalování a kostýmování.



Obr. 4 Loutkářství

Zdroj: Drtina (2014)

V roce 2018 byl na Seznam nemateriálního kulturního dědictví UNESCO připsán modrotisk. Dle Českého dědictví UNESCO (2021) je modrotisk zapsán i v dalších evropských zemích, kde má svou tradici – v Maďarsku, Německu, Rakousku, a Slovensku. Sděluje, že se jedná o techniku barvení textilu přírodním indigem a k tisku se tradičně využívají dřevěné vyřezávané formy. Jak dále uvádí, takto potištěná textilní plátna se využívají například při výrobě lidových krojů.



Obr. 5 Modrotisk

Zdroj: Kyselková (2018)

Jako zatím poslední památkou, která byla zapsána na Seznam nemateriálního kulturního dědictví UNESCO v roce 2020, jsou foukané vánoční ozdoby. Dle Českého dědictví UNESCO (2021) se jedná o specifický druh sklářského řemesla, které je spojeno s vánočními tradicemi. Zmiňuje, že jediným místem na světě, kde se toto perlařské řemeslo dodnes zachovalo, je obec Poniklá. Jak dále uvádí, v Poniklé se nachází rodinná dílna Rautis, která zde vyrábí ozdoby z foukaných skleněných perlí již od roku 1902.



Obr. 6 Foukané vánoční ozdoby

Zdroj: CzechTourism (2021)

5.3 Dotazníkové šetření

Součástí analytické části práce je také primární analýza kvantitativních dat, která byla získána pomocí vlastního dotazníkového šetření. Na základě výsledků, obdržených z tohoto šetření, byla následně provedena analýza povědomí občanů České republiky o nehmotném kulturním dědictví ČR. Podoba dotazníku je součástí příloh této bakalářské práce.

5.3.1 Tvorba dotazníku

Otázky v dotazníku byly tvořeny tak, aby posloužily k získání informací potřebných pro řešení daného problému. Dotazník obsahuje 16 uzavřených otázek, které na sebe navazují a jsou směřovány především na občany České republiky. Úvodní čtyři otázky jsou zaměřeny na identifikaci respondentů. Následující čtyři otázky slouží ke zjištění, jaké je povědomí respondentů o organizaci UNESCO a nehmotných kulturních památkách České republiky. Další otázky se týkají osobních zkušeností respondentů s českými tradicemi zapsanými na Seznamu UNESCO, jejich názorů a zájmu o ně. Dotazník byl vytvořen pomocí webové stránky docs.google.com.

5.3.2 Průběh dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření se uskutečnilo na přelomu února a března roku 2021. Vzhledem k aktuální situaci probíhalo šetření pouze online formou. Respondenti byli osloveni prostřednictvím facebookových stránek. Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 157 respondentů, jejichž odpovědi byly následně použity ke zpracování analýzy.

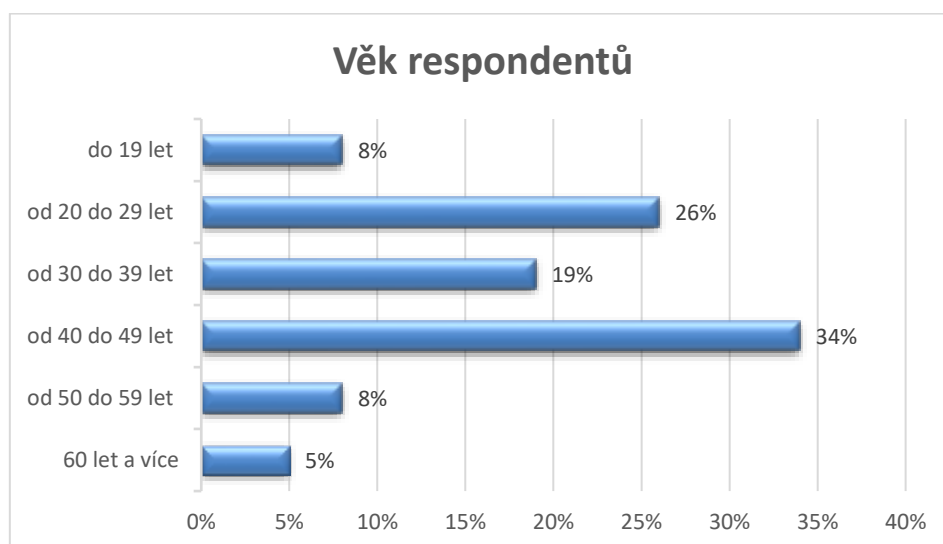
5.3.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Otázka č. 1 - Jaké je Vaše pohlaví?

Jak již bylo zmíněno výše, úvodní čtyři otázky sloužily k identifikaci respondentů. První otázka směřovala k zjištění pohlaví dotazovaných. Z celkového počtu 157 respondentů se dotazníkového šetření zúčastnilo 103 žen (66 %) a 54 mužů (34 %). Znázornění první otázky v podobě grafu obsahuje příloha této bakalářské práce.

Otázka č. 2 - Jaký je Váš věk?

V druhé otázce byl zjišťován věk respondentů. Vybrat si mohli z šesti možných kategorií. Na vyplnění dotazníků se podílelo nejvíce respondentů ve věkovém rozmezí od 40 do 49 let, kterých bylo 54, tedy (34 %). Za nimi následovali respondenti v rozmezí od 20 do 29 let, těch se zúčastnilo 40 (26 %) a dále v rozmezí od 30 do 39 let – 29 respondentů (19 %). V menší míře, se stejným poměrem odpovědí 13 (8 %), byly zastoupeny dvě skupiny respondentů, a to v rozmezí od 50 do 59 let a mladších 19 let. Nejméně dotazníků bylo vyplněno respondenty ve věkové skupině 60 let a více – 8 (5 %).

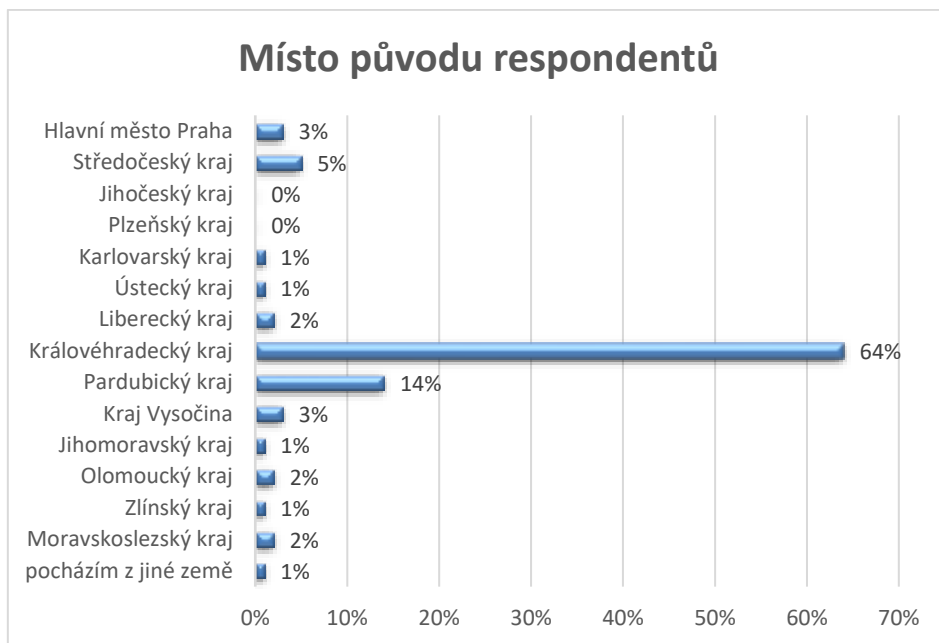


Graf 2 Věk respondentů

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Otázka č. 3 - Z jakého kraje pocházíte?

Z grafu 3 vyplývá, že největší počet dotazníků byl vybrán z Královéhradeckého kraje, z tohoto kraje se zúčastnilo 101 respondentů, tedy (64 %). Za ním následuje Pardubický kraj s 22 respondenty (14 %). Zbýlých 22 % reprezentuje 34 respondentů z kraje Středočeského, Moravskoslezského, Jihomoravského, Libereckého, Ústeckého, Karlovarského, Olomouckého, Zlínského, z hlavního města Prahy a Kraje Vysočina. Dotazníkového šetření se nezúčastnili pouze respondenti z kraje Jihočeského a Plzeňského. Do šetření se zapojili i dva respondenti, kteří pochází z jiné země, ale žijí na území České republiky.

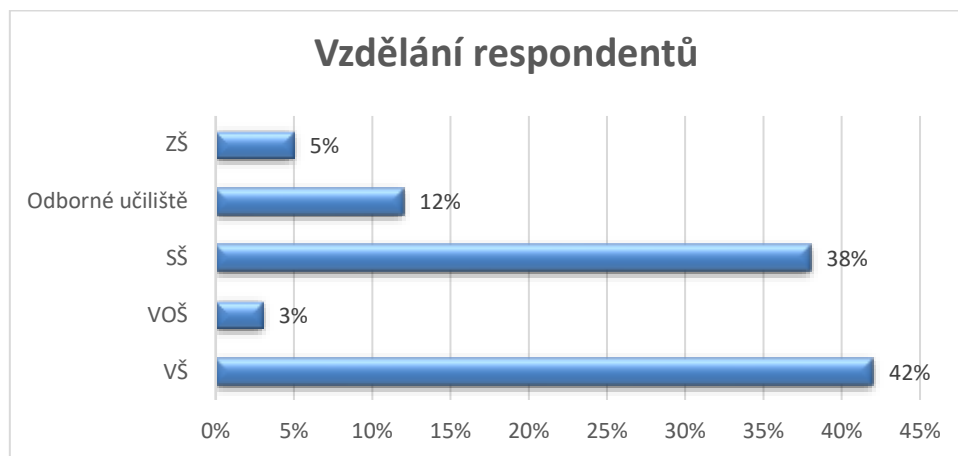


Graf 3 Místo původu respondentů

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Otázka č. 4 - Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

Nejvíce z dotazovaných respondentů dosáhlo vysokoškolského vzdělání, těch bylo 65, tedy (42 %). Poměrně vyrovnanou skupinu tvořili respondenti, jejichž nejvyšším dosaženým vzděláním je střední škola – 60 (38 %). Další skupinu tvoří respondenti s odborným učilištěm – 19 (12 %). Nejméně dotázaných uvedlo, že mají buď základní vzdělání – 8 (5 %) nebo vyšší odbornou školu – 5 (3 %).



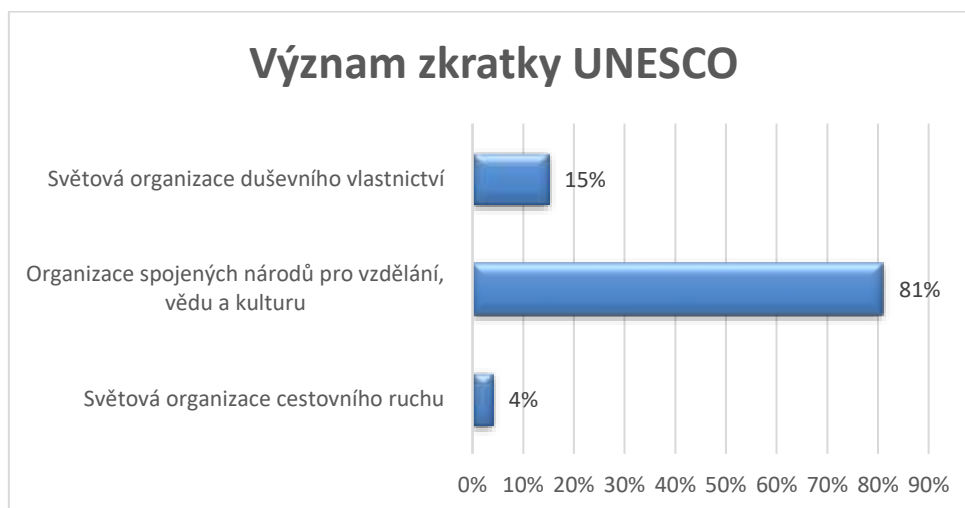
Graf 4 Vzdělání respondentů

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Následující čtyři otázky sloužily ke zjištění, jaké je povědomí respondentů o organizaci UNESCO a nehmotných kulturních památkách České republiky, které jsou zapsány na Seznamu světového dědictví UNESCO.

Otázka č. 5 - Co podle Vás znamená zkratka UNESCO?

Z grafu 5 je zřejmé, že většina respondentů zná význam zkratky UNESCO. Správně na tuto otázku odpovědělo 127 respondentů (81 %), kteří věděli, že se jedná o Organizaci spojených národů pro vzdělání, vědu a kulturu. Na základě tohoto výsledku lze usuzovat, že respondenti mají o organizaci UNESCO alespoň základní znalosti.

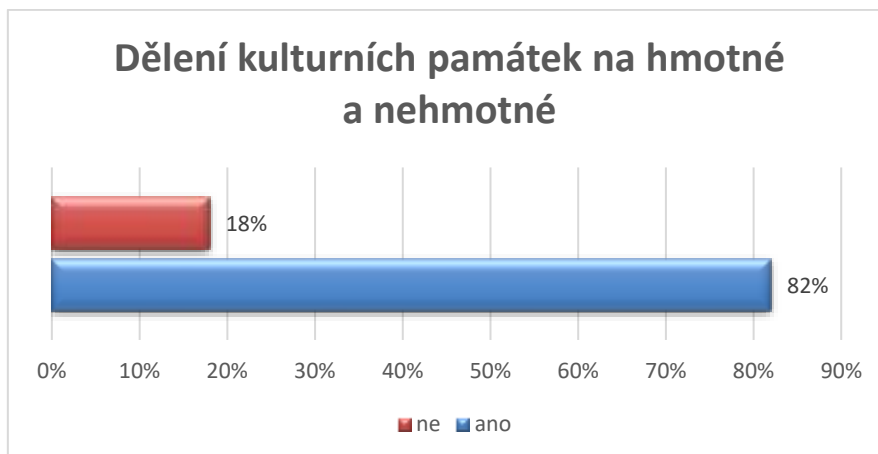


Graf 5 Význam zkratky UNESCO

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Otázka č. 6 - Víte, že se kulturní památky dělí na hmotné a nehmotné?

Tato otázka byla pro celé dotazníkové šetření velmi důležitá a zásadní. Jedná se zde o zjištění, zda respondenti vědí, že se kulturní památky dělí na hmotné a nehmotné. Z celkového počtu 157 respondentů odpovědělo 129 (82 %) kladně a 28 (18 %) záporně.

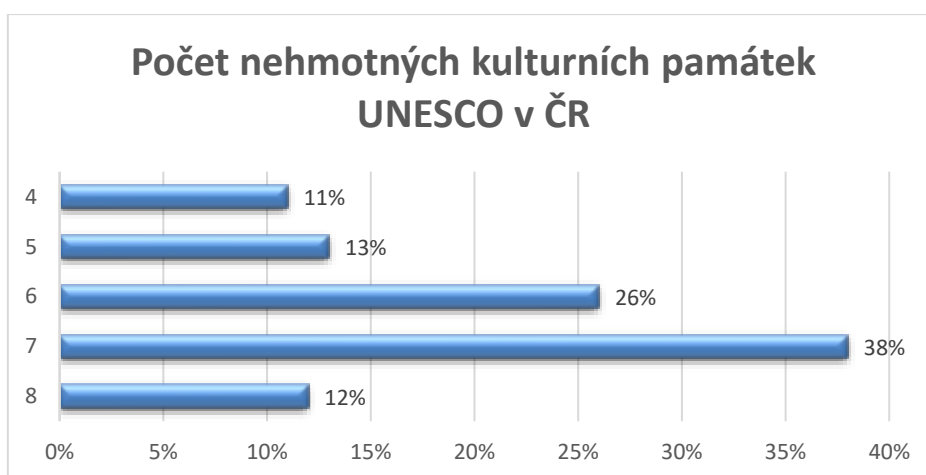


Graf 6 Dělení kulturních památek na hmotné a nehmotné

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Otázka č. 7 - Kolik nehmotných kulturních památek má Česká republika zapsaných na Seznamu UNESCO?

Cílem této otázky bylo zjistit, jaký mají dotázaní přehled o počtu nehmotných kulturních památek zapsaných na Seznamu UNESCO. Správný počet, tedy sedm, vědělo pouze 59 respondentů (38 %). Další početnou skupinou bylo 41 respondentů (26 %), kteří se domnívali, že Česká republika má na Seznamu UNESCO zapsaných 6 památek. Zbývajících 36 % tvoří 57 respondentů, kteří s téměř shodným poměrem procentuální odpovědi uvedli, že v České republice je zapsáno 5 – (20; 13 %), 8 – (19; 12 %) a 4 – (18; 11 %) nehmotných kulturních památek.

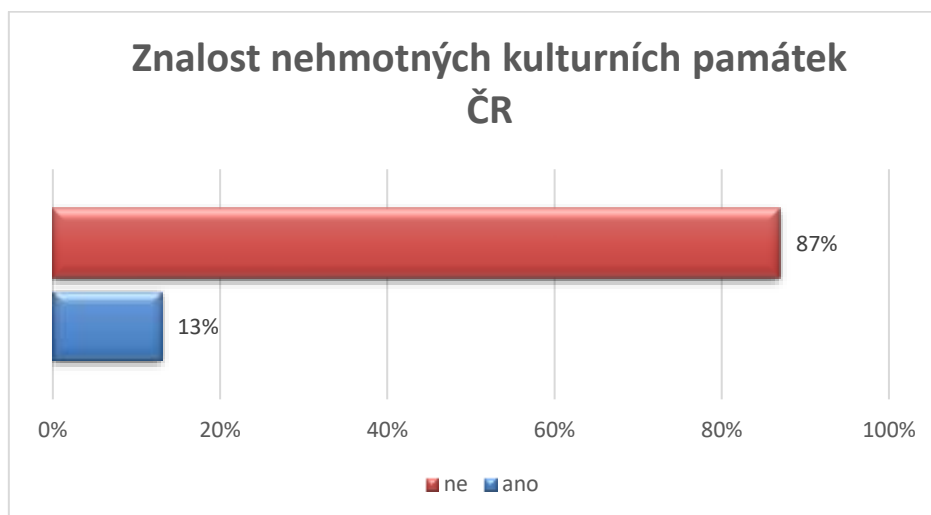


Graf 7 Počet nehmotných kulturních památek UNESCO v ČR

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Otázka č. 8 - Dokázal/a byste je všechny vyjmenovat?

Otázka číslo osm navazuje na předchozí otázku. Zde bylo cílem výzkumu zjistit znalosti respondentů o tom, jaké kulturní památky jsou zapsány na Seznamu UNESCO. Na otázku, zda by dokázali všechny nehmotné kulturní památky vyjmenovat, odpovědělo kladně pouze 21 respondentů, tedy pouhých 13 %. Zápornou odpověď uvedlo 136 respondentů (87 %).



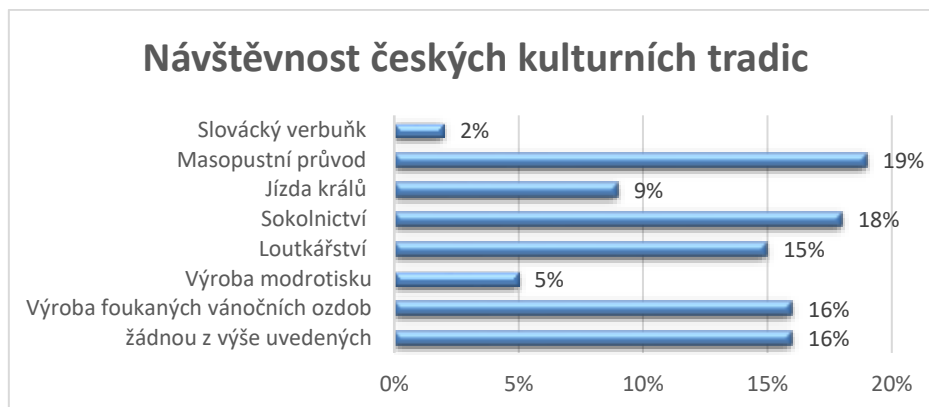
Graf 8 Znalost nehmotných kulturních památek ČR

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Následující otázky se týkaly osobních zkušeností respondentů s českými tradicemi zapsanými na Seznamu UNESCO, jejich názorů a zájmu o ně.

Otázka č. 9 - Navštívil/a jste někdy některou z těchto tradic? Jestli ano, tak kterou?

Na základě otázky číslo devět respondenti odpovídali, kterou tradici již dříve navštívili. V této otázce bylo možné označit i více odpovědí. Největší oblibě se těší masopustní průvod, který navštívilo nejvíce respondentů, a to 56. V jeho těsné blízkosti je sokolnictví s počtem 52 návštěvníků a dále následuje výroba foukaných vánočních ozdob s počtem 46 a loutkářství se 43 návštěvníky. Poměrně nižší počet dotazovaných navštívilo Jízdu králů – 25, výrobu modrotisku – 14 a Slovácký verbuňk navštívilo pouhých 5 lidí. Z celkového počtu 157 dotazovaných jich 47 uvedlo, že nikdy nenavštívili žádnou z uvedených tradic.

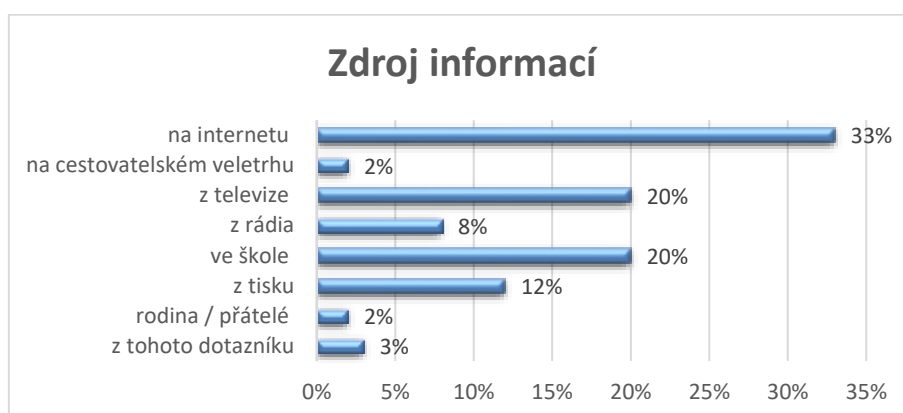


Graf 9 Návštěvnost českých kulturních tradic

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Otázka č. 10 - Jak jste se o těchto tradicích dozvěděl/a?

Další otázka se týkala toho, odkud se dotázaní o navštívených tradicích dozvěděli. U této otázky bylo možné označit více odpovědí nebo doplnit svou vlastní odpověď. Z grafu 10 je zřejmé, že mezi informačními zdroji má největší sílu internet. Pomocí něho se o tradicích dozvědělo nejvíce dotazovaných, a to 88. Následuje televize a škola, kde získalo informace o tradicích shodně 55 respondentů. Dalšími zdroji pak byla reklama v tisku, tu uvedlo 31 dotazovaných a reklama v radiu, kterou označilo 22 lidí. Z obdržených odpovědí 7 respondentů napsalo, že se o těchto tradicích dozvědělo prostřednictvím tohoto dotazníku. Svůj podíl na celkové informovanosti mají i doporučení od příbuzných či známých, to uvedlo 6 dotazovaných a 5 respondentů získalo informace na cestovatelském veletrhu.

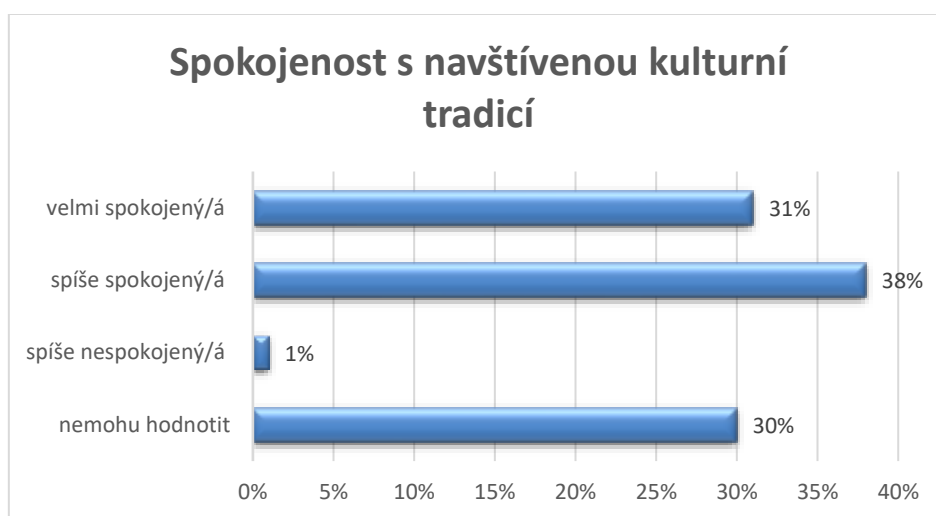


Graf 10 Zdroj informací

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Otázka č. 11 - V případě, že jste některou z těchto tradic navštívil/a, jak jste byl/a spokojený/á?

Otázka číslo jedenáct byla zaměřena na spokojenost s navštívenou českou tradicí. Z počtu 110 lidí, kteří uvedli, že některou z tradic již dříve navštívili, bylo 50 respondentů velmi spokojených a 59 spíše spokojených. Žádný z dotazovaných nebyl nespokojený a pouze 1 respondent uvedl, že byl spíše nespokojený, což lze hodnotit jako velmi pozitivní výsledek.

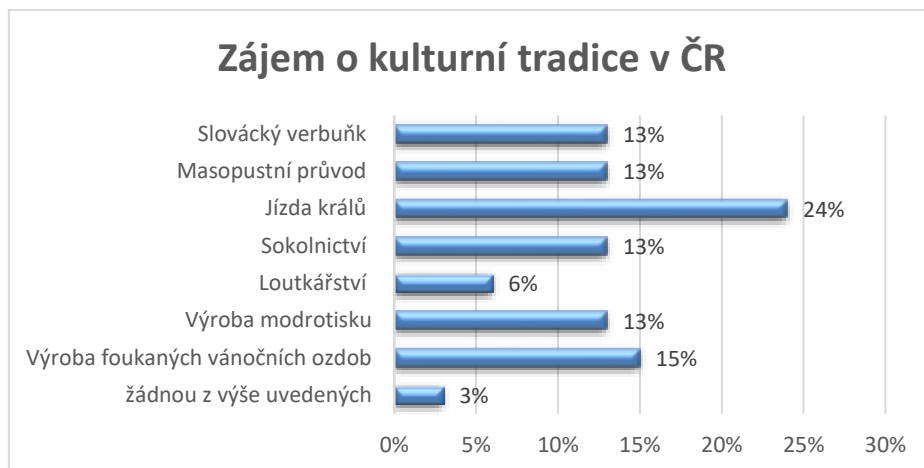


Graf 11 Spokojenost s navštívenou kulturní tradicí

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Otázka č. 12 - Jakou tradici byste měl/a zájem navštívit?

Cílem této otázky bylo zjistit, která česká tradice, zapsaná na Seznamu UNESCO, jim přijde nejatraktivnější a měli by zájem ji navštívit. V této otázce mohli respondenti vybrat i více možností. Dle dotazníkového šetření nejvíce respondentů zaujala Jízda králů, tu by rádo navštívilo celkem 83 dotazovaných. Za ní se umístila výroba foukaných vánočních ozdob, ta zaujala 53 respondentů. Těsně za ní, s poměrně vyrovnaným počtem hlasů, pak oslovily respondenty následující tradice: Slovácký verbuňk – 47, masopustní průvod – 47, výroba modrotisku – 45 a sokolnictví - 44. Jako nejméně atraktivní kulturní památku UNESCO ohodnotili respondenti loutkářství, zde projevilo zájem jen 21 respondentů. Z celkového počtu 157 lidí jich pouze 9 uvedlo, že nemají zájem navštívit žádnou z uvedených tradic.

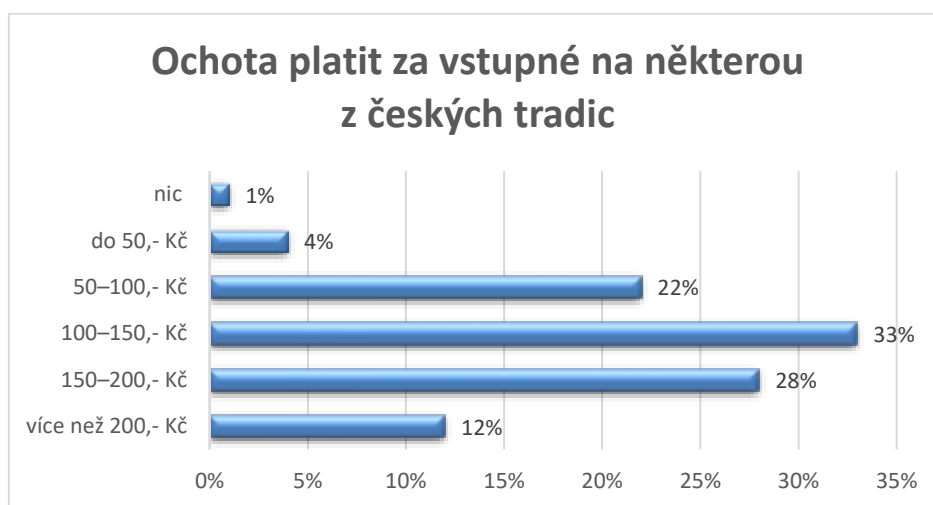


Graf 12 Zájem o kulturní tradice v ČR

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Otázka č. 13 - Kolik jste ochoten/ochotna zaplatit za vstupné na některou z těchto tradic?

Na tuto otázku nejvíce respondentů odpovědělo, že jsou ochotni zaplatit za vstup na některou z kulturních tradic v rozmezí od 100,- do 150,- Kč – (52; 33 %). Následovalo rozmezí 150,- až 200,- Kč – (44; 28 %) a 50,- až 100,- Kč – (35; 22 %). Zaplatit 200,- Kč a více je ochotno 18 respondentů, tedy 12 % a 7 dotázaných uvedlo, že by pro ně byla přijatelná cena za vstupné do 50,- Kč. Pouze 1 respondent zvolil možnost, že není ochoten platit za vstupné.

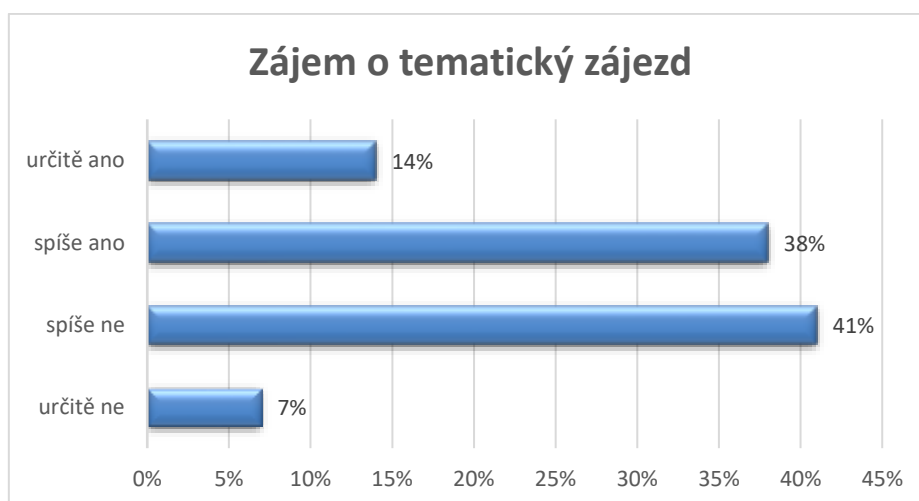


Graf 13 Ochota platit za vstupné na některou z českých tradic

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Otázka č. 14 - Měl/a byste zájem účastnit se zájezdu specializovaného na poznání nehmotných památek UNESCO v ČR?

U otázky číslo čtrnáct byl záměr zjistit, zda by měli respondenti zájem se účastnit zájezdu, který by byl specializovaný na poznání nehmotných kulturních památek České republiky zapsaných na Seznamu UNESCO. Více než polovina respondentů zvolila kladnou odpověď, která byla rozdělena do dvou skupin. Odpověď spíše ano uvedlo 60 respondentů, tedy 38 % a 22 dotazovaných (14 %) by se takového zájezdu chtělo určitě účastnit. Rovněž záporná odpověď byla rozdělena do dvou skupin. Nejvíce respondentů (64; 41 %) zvolilo odpověď spíše ne a pouhých 11 lidí (7 %) uvedlo, že by o takový zájezd určitě nemělo zájem.



Graf 14 Zájem o tematický zájezd

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Otázka č. 15 - Jaká je Vaše nejčastější motivace k cestování?

Předposlední otázka byla zaměřena na motivaci respondentů k cestování. V této otázce bylo možné označit i více odpovědí. Z grafu 15 vyplývá, že nejčastější motivací k cestování je odpočinek a relaxace společně s poznáváním krásy krajiny. Tyto dvě možnosti zvolilo se stejným počtem hlasů 119 respondentů. Jako další nejčastější motiv uvedlo 87 respondentů poznávání historických památek a místní architektury. Jen o něco méně dotázaných, celkem 83 respondentů, zvolilo poznávání místních kultur a tradic. Nejméně hlasů získala gastronomie, tu vybralo jako nejčastější motiv k cestování pouze 53 dotázaných.

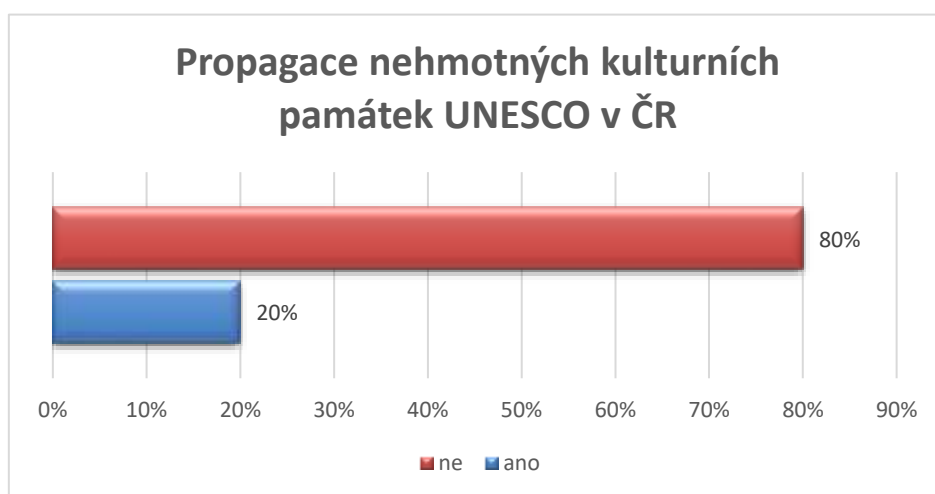


Graf 15 Nejčastější motivace k cestování

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Otázka č. 16 - Je podle Vás propagace nemotných kulturních památek zapsaných na Seznamu UNESCO v České republice dostačující?

Poslední otázka dotazníkového šetření měla za cíl zjistit názor respondentů na propagaci nemotných kulturních památek České republiky. Na základě této otázky bylo zjištěno, že 80 % dotázaných, tedy celkem 126 respondentů, je názoru, že památky UNESCO nejsou dostatečně propagovány. Naopak pouze 31 dotázaných, tedy 20 % respondentů, se domnívá, že památky jsou na území České republiky propagovány dostatečně.



Graf 16 Propagace nemotných kulturních památek UNESCO v ČR

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

5.4 Návrh tematického okruhu specializovaného na poznání nehmotných památek UNESCO v ČR

Na základě výsledků získaných z dotazníkového šetření vyplývá, že více než polovina dotazovaných respondentů by měla zájem účastnit se zájezdu, který by byl specializovaný na poznání nehmotných kulturních památek České republiky zapsaných na Seznamu UNESCO. Z tohoto důvodu je v následující části bakalářské práce zpracován vlastní návrh 5denního okruhu, který se specializuje na poznání vybraných nehmotných památek UNESCO v České republice. Pro bakalářskou práci byl vytvořen pouze návrh tematické trasy, která nesplňuje požadované parametry zájezdu. Účelem této tematické trasy je vzbudit mezi občany České republiky větší zájem o české kulturní dědictví.

5.4.1 Popis a program okruhu

Tento okruh je určen především pro lidi, kteří chtějí poznat více jak stoleté kulturní tradice, které jsou díky své unikátnosti právem zapsány na Seznamu UNESCO jako nehmotné dědictví lidstva. Účastníci tematické trasy se seznámí nejen s tradicemi, životním stylem, zvyklostmi, ale i po generace předávanými zkušenostmi a dovednostmi pamětníků. Na své si přijdou i milovníci jižní Moravy, kudy vede trasa tohoto okruhu, vhodného i pro rodiny s dětmi.

5.4.1.1

1. den – Brno – Loutkářství

Návštěva brněnského divadla Radost s expozicí loutek. Dle portálu CzechTourism (2021) budova připomínající zaoceánskou loď v sobě ukrývá stovky loutek mapujících loutkářské umění tohoto divadla od 50. let 20. století až po současnost. Motiv lodi se podle něj prolíná celým areálem divadla, jelikož hlavní budova připomíná kapitánský můstek a interiér divadla je inspirován lodní palubou. Jak uvádí, ve stálé expozici je možné shlédnout loutky, které v divadle účinkovaly od 50. let 20. století do současnosti. Zmiňuje, že divadelníci archivují z každé hry vždy dvě nebo tři nejpovedenější loutky. Dle jeho názoru, malé návštěvníky nejvíce potěší pohled na pestré veselé a občas i trochu strašidelné loutky. Dospělí se podle

něj mohou v divadle navíc seznámit s tím, jak se loutkářské umění neustále vyvíjí a jakou škálou technik, použitých materiálů a výtvarného zpracování oplývá. Dále sděluje, že divadelníci představují návštěvníkům loutky z inscenací s více než šedesátiletou historií, jelikož divadlo profesionálně funguje již od roku 1949.

Prohlídka trvá 1,5 hodiny. Vstupné stojí 50 Kč, děti, senioři a studenti 30 Kč, rodinné vstupné 100 Kč. (CzechTourism, 2021)

Po návštěvě divadla přejezd do Vlčnova a ubytování účastníků.



Obr. 9 a 10 Loutkářství v brněnském divadle Radost

Zdroj: CzechTourism (2021)

5.4.1.2

2. den – Vlčnov – Jízda králů

V ranních hodinách opuštění ubytování. Celodenní program ve Vlčnově, kde bude možné poznat lidový obyčej, který byl zapsán na Seznam UNESCO v roce 2011.

Jak uvádí portál Turistika (2016), Jízda králů ve Vlčnově má již dvousetletou tradici. Neodmyslitelně k ní podle něj patří průvod nádherně zdobených koní, krásných krojů, vystoupení folklorních souborů a místních dechových hudeb rozmístěných po obci. Sděluje, že návštěvníci zde mohou navštívit jarmark lidových výrobků, rolnický dům a hospodářskou usedlost s dobovým inventářem a poznat tak, jak se dříve žilo. Také dodává, že se zde konává výstava drobného zvířectva. Dále zmiňuje, že Jízda králů se každoročně koná vždy poslední květnovou nedělí, ale slavnosti s ní spojené je možné navštěvovat po celý víkend. Vstupné je zdarma, ale jak uvádí, doporučuje se mít s sebou dostatek drobných peněz, jelikož chlapci z královského doprovodu jezdí po obci na koních a vybírají od lidí peníze na krále do kasičky, do klobouku, nebo se peníze strkají legrútům do vysokých bot.



Obr. 11 a 12 Jízda králů ve Vlčnově

Zdroj: Kubík (2021)

5.4.1.3

3. den – Strážnice – Modrotisk a strážnický skanzen

Návštěva rodinné řemeslné dílny, kde se dodnes vyrábí modrotisk, který se dočkal zápisu na Seznam nemateriálního dědictví UNESCO v roce 2018. CzechTourism (2021) uvádí, že modrotisková dílna Arimo ve Strážnici byla založená rodinou Jochoových již v roce 1906, má tedy více než stoletou tradici. Zmiňuje, že tato dílna se podílela na přípravě nominace modrotisku na Seznam světového dědictví. Jak dále sděluje, kromě dílny se zde nachází i prodejna, kde je možné si koupit nejenom vyrobené modrotiskové oblečení, ale také oděvní doplňky, šátky, tašky, zástěry, chňapky, kalendáře a další předměty. Pro odvážnější návštěvníky je zde podle něj možnost koupit si metráž a potřebné pomůcky na vlastní domácí pokusy modrotiskové metody.

Dílna má otevřeno celý rok a prohlídka trvá zhruba půl hodiny. Vstupné stojí 60 Kč, děti do 15 let, senioři a studenti 40 Kč, rodinné vstupné 110 Kč, děti do 6 let mají vstup zdarma. (CzechTourism, 2021)



Obr. 13, 14 a 15 Strážnický modrotisk

Zdroj: Strážnický modrotisk (2013)

Poté bude následovat prohlídka strážnického skanzenu. Dle portálu Místopisy (2021) Skanzen Strážnice nabízí ukázkou lidové architektury od 18. století a návštěvníci zde mohou shlédnout nejen ukázky původních stavebních postupů, lidových řemesel, tradičního zemědělství a chovu zvířat, ale také historii a vývoj vinohradnictví. Zmiňuje, že skanzen je tvořen několika samostatnými areály, které reprezentují jednotlivé regiony jihovýchodní Moravy nebo charakteristické typy staveb. Návštěvníci se tak podle něj mohou seznámit s původními stavbami z oblasti Bílých Karpat, luhačovického Zálesí i typickou zástavbou slováckého Horňácka a Dolňácka. Dále sděluje, že součástí skanzenu je též areál pily, technických staveb na vodní pohon, vinohradnických staveb a areál lučního hospodářství. Jak uvádí CzechTourism (2021), expozice, které jsou umístěné do vybraných objektů, seznamují návštěvníky se způsobem života obyvatel jak v horských oblastech Slovácka, tak v úrodné části Pomoraví. Ukázka vinohradnických staveb a jejich zařízení, která je rovněž doplněna vinohradem představujícím pěstování vína od nejstarších dob až po současnost, je podle něj jedinou expozicí svého druhu na území České republiky. Sděluje, že novinkou ve skanzenu je hliněná usedlost, kterou pracovníci stavěli svépomocí pět let. Usedlost, jak dále uvádí, je jedním z více než 60 objektů skanzenu, který přibližuje oblast jihovýchodní Moravy a Slovácka. Na závěr zmiňuje, že hliněný statek ve strážnickém skanzenu je jediným objektem svého druhu v České republice, který byl vybudován pomocí původní technologie s použitím původních materiálů.

Vstupné stojí 140 Kč, senioři a studenti zaplatí 70 Kč. (CzechTourism, 2021)



Obr. 16 Strážnický skanzen

Zdroj: Hájková (2008)

5.4.1.4

4. den – Kyjov – Slováký verbuňk

Návštěva Mezinárodního folklórního festivalu s ukázkou Slovákého verbuňku. Dle CzechTourism (2021) je Slováký verbuňk mužský lidový tanec skočného charakteru, který pochází, jak již napovídá jeho název, ze Slovákca. Na Seznam nehmotného dědictví lidstva byl zařazen organizací UNESCO v roce 2008. Jak dále uvádí, jedná se o improvizovaný tanec bez přesných choreografických pravidel, jehož neodmyslitelnou součástí je předzpěv taneční písně. Verbuňk je součástí slavnostních průvodů, při kterých se podle něj tanečníci představují domácímu publiku a při hodech se tímto tancem vítají přespolní, kteří mohou porovnávat jejich výkony. Dodává, že tanec také existuje v pódiové formě a v rámci Mezinárodního folklórního festivalu v Kyjově se každý rok koná soutěž o nejlepšího tanečníka Slovákého verbuňku. Zmiňuje, že podle jeho lokálních specifik lze rozlišit sedm regionálních typů. Také sděluje, že dodnes se tančí Slováký verbuňk ve většině obcí na Slovákcu.

Po festivalu přesun do Lednicko-valtického areálu.



Obr. 17 Slováký verbuňk v Kyjově

Zdroj: Národní ústav lidové kultury (2017)

5.4.1.5

5. den – Lednicko-valtický areál – Sokolnictví

Po snídani opuštění ubytování a přejezd k zámku v Lednici. Prohlídka překrásné zámecké zahrady s ukázkou moderního sokolnictví, které bylo zapsáno na Seznam nemotného dědictví UNESCO v roce 2010. Jak uvádí CzechTourism (2021), při letových ukázkách, které zde probíhají už přes 20 let, bude možné vidět dravce létat a lovit. Zmiňuje, že díky volnému prostoru zde mohou dravci kroužit i ve výškách několik set metrů nad zemí a pak se střemhlav vrhat na kořist. Dále podotýká, že v parku je k vidění unikátních 38 druhů dravců v počtu asi 80 exemplářů. Jedná se podle něj o největší sbírku dravých ptáků na území České republiky. Také uvádí, že letové ukázky je možné pohodlně sledovat z prostorné tribuny, z které si mohou návštěvníci zároveň vyslechnout výklad zaměřený především na poznání dravců a ochranu přírody.

Letové ukázky s přednáškou trvají dvě a půl hodiny. Vstupné stojí 160 Kč za osobu, děti do 5 let mají vstup zdarma. (CzechTourism, 2021)



Obr. 18 a 19 Sokolnictví

Zdroj: CzechTourism (2021)

Po ukázce moderního sokolnictví následuje návštěva zámků Lednice a Valtice. Dle portálu Výlety-Zábava (2019) jsou součástí Lednicko-valtického areálu kromě zámků i rozsáhlé parky, rybníky a historické stavby v přírodě (lovecké zámečky, chrámy, kaple, minaret, Janův hrad atd.). Uvádí, že se jedná o naprosto výjimečný přírodně-architektonický komplex, jehož základem jsou velkolepé zámky Lednice a Valtice, které patřily k nejvýznamnějším majetkům rodu Lichtenštejnů.

Dodává, že rod Lichtenštejnů se na Moravě usadil již ve 13. století za vlády Přemysla Otakara II. Také zmiňuje, že Lednicko-valtický areál je od roku 1996 právem zařazen na Seznam světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO.

Vstupné na zámek Lednice stojí 210 Kč, senioři a studenti 150 Kč, rodinné vstupné 560 Kč, děti do 6 let mají vstup zdarma. Vstupné na zámek Valtice stojí 200 Kč, senioři a studenti 140 Kč, rodinné vstupné 530 Kč, děti do 6 let mají vstup zdarma. (CzechTourism, 2021)

Ve večerních hodinách návrat zpět do Brna.

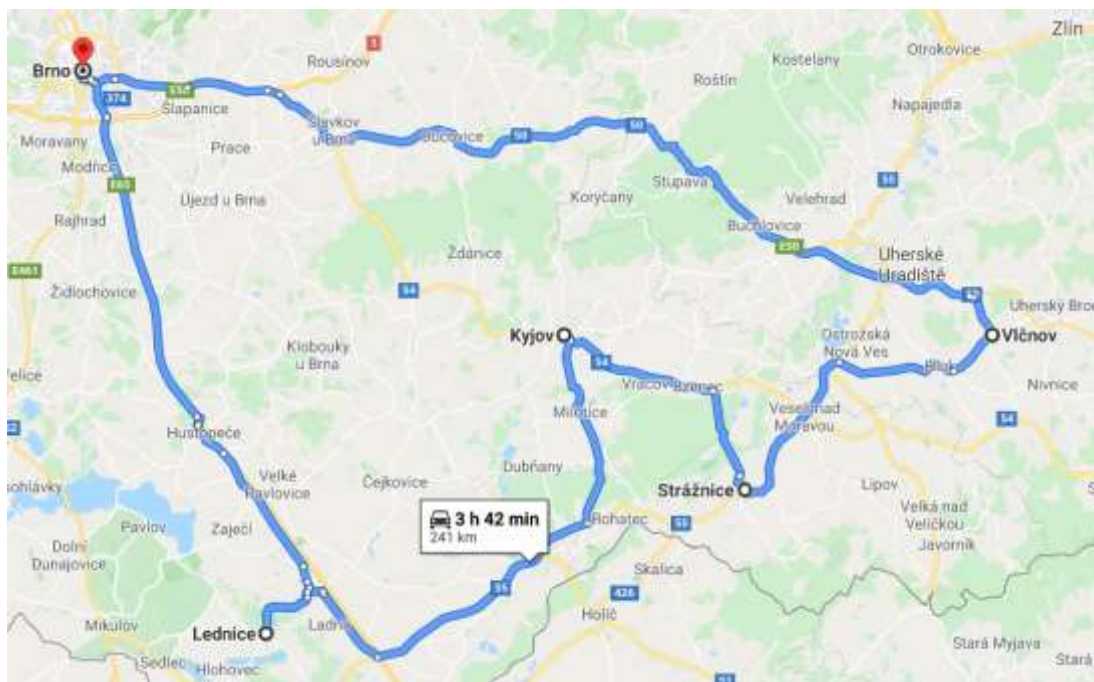


Obr. 20 a 21 Lednicko-valtický areál

Zdroj: CzechTourism (2021)

5.4.2 Plán trasy

Slovácko je jedním z míst, kde se do dnešního dne stále udržují lidové tradice, které byly zapsány na Seznam nemotných památek UNESCO. Trasa tohoto okruhu začíná a končí v Brně a prochází srdcem jižní Moravy, kde bude na jednotlivých zastávkách možné navštívit vybrané kulturní tradice České republiky.



Obr. 22 Trasa okruhu (Brno → Vlčnov → Strážnice → Kyjov → Lednicko-valtický areál → Brno) celkem 241 km

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Součástí příloh této bakalářské práce je i zvolené ubytování v jednotlivých destinacích a zpracovaná cenová rozvaha navrženého tematického okruhu.

6 Shrnutí výsledků

Hlavním cílem bakalářské práce bylo analyzovat povědomí občanů České republiky o nehmotných kulturních památkách zapsaných na Seznamu světového dědictví UNESCO. Hlavní cíl byl splněn pomocí zodpovězení první výzkumné otázky: Jaké je povědomí občanů České republiky o nehmotném kulturním dědictví ČR? Prostřednictvím dotazníkového šetření bylo zjištěno, že 82 % respondentů má povědomí o dělení kulturních památek na hmotné a nehmotné, ale pouze 13 % dotazovaných by dokázalo všechny nehmotné kulturní památky UNESCO České republiky vyjmenovat. Z výsledků rovněž vyplývá, že 38 % respondentů zná správný počet, tedy sedm, nehmotných kulturních památek, které má na Seznamu UNESCO zapsané Česká republika.

Jedním z vedlejších cílů práce bylo zjistit povědomí občanů České republiky o organizaci UNESCO. Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že většina respondentů zná význam zkratky UNESCO. Správně na tuto otázku odpovědělo 81 % respondentů, kteří věděli, že se jedná o Organizaci spojených národů pro vzdělání, vědu a kulturu. Na základě tohoto výsledku lze usuzovat, že respondenti mají o organizaci UNESCO alespoň základní znalosti.

Dalším dílčím cílem bakalářské práce bylo zmapovat osobní zkušenosti respondentů s českými tradicemi zapsanými na Seznamu UNESCO a následně vyhodnotit jejich zájem o české kulturní dědictví. Tento cíl byl splněn pomocí zodpovězení druhé výzkumné otázky: Jaký je zájem o nehmotné kulturní památky UNESCO mezi občany České republiky? Z výzkumu vyplývá, že největší oblibě se těší masopustní průvod a sokolnictví, které navštívilo nejvíce respondentů, zhruba 1/3 dotazovaných. Nejméně respondentů navštívilo Slovácký verbuňk. Z celkového počtu 157 dotazovaných jich 47 odpovědělo, že nenavštívili žádnou z českých tradic. Z počtu 110 lidí, kteří uvedli, že některou z tradic již dříve navštívili, bylo 50 respondentů velmi spokojených a 59 spíše spokojených. Žádný z dotazovaných nebyl nespokojený a pouze 1 respondent sdělil, že byl spíše nespokojený, což lze hodnotit jako velmi pozitivní výsledek.

Na otázku, která česká tradice zapsaná na Seznamu UNESCO přijde respondentům nejatraktivnější a měli by zájem ji navštívit, nejvíce dotazovaných zvolilo Jízdu králů. Jako nejméně atraktivní kulturní památku UNESCO ohodnotili respondenti loutkářství. Z celkového počtu 157 dotazovaných jich pouze 9 uvedlo, že nemají zájem navštívit žádnou z uvedených tradic.

Dalším záměrem výzkumu bylo zjistit, zda by respondenti měli zájem účastnit se zájezdu, který by byl specializovaný na poznání nehmotných kulturních památek České republiky zapsaných na Seznamu UNESCO. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že více než polovina respondentů by o tento produkt měla zájem. Pouhých 7 % dotazovaných uvedlo, že by o takový zájezd určitě nemělo zájem.

Jedním z cílů bakalářské práce bylo rovněž odhalit nejčastější motivační faktory respondentů k cestování. Nejčastější motivací k cestování je pro dotázané odpočinek a relaxace společně s poznáváním krásy krajiny. Jako další nejčastější motiv respondenti uvedli poznávání historických památek a architektury a zároveň poznávání místních kultur a tradic. Nejméně respondentů zvolilo jako motiv k cestování poznávání místní gastronomie.

Poslední otázka dotazníkového šetření měla za cíl zjistit názor respondentů na propagaci nehmotných kulturních památek České republiky. Celých 80 % dotázaných se domnívá, že památky UNESCO nejsou v České republice dostatečně propagovány a jejich propagaci je potřeba zlepšit. Z průzkumu vyplynulo, že nejvíce respondentů se o nehmotných kulturních památkách dozvědělo prostřednictvím internetu a poté z televize nebo ve škole. Pouze malé procento dotazovaných uvedlo jako zdroj obdržených informací rádio nebo tisk, což znamená, že v této oblasti je prostor ke zlepšení.

7 Závěry a doporučení

Bakalářská práce se zabývala nehmotným kulturním dědictvím České republiky jako atraktivitou cestovního ruchu.

V teoretické části bakalářské práce bylo cílem popsat formy cestovního ruchu a objasnit pojmy kulturní cestovní ruch, motivace k účasti na cestovním ruchu, atraktivita cestovního ruchu a kulturní dědictví. Teoretická část se také věnovala základnímu smyslu a historii organizace UNESCO a kritériím pro zápis kulturních a přírodních památek na Seznam světového dědictví UNESCO.

V praktické části byly uvedeny české kulturní památky UNESCO a podrobněji pak představeny nehmotné kulturní památky UNESCO České republiky.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaké je povědomí občanů České republiky o nehmotných kulturních památkách zapsaných na Seznamu světového dědictví UNESCO. Pomocí dotazníkového šetření bylo zjištěno, že velká část respondentů má povědomí o dělení kulturních památek na hmotné a nehmotné, ale pouhá třetina respondentů ví, kolik nehmotných kulturních památek má Česká republika zapsaných na Seznamu UNESCO a pouze pár dotazovaných by dokázalo všechny nehmotné kulturní památky UNESCO České republiky vyjmenovat. Z průzkumu rovněž vyplynulo, že podstatná část respondentů zná význam zkratky UNESCO a má tedy alespoň základní povědomí o této organizaci.

Při snaze zmapovat zájem respondentů o české kulturní dědictví UNESCO vyplynulo, že největší oblibě se těší masopustní průvod a sokolnictví, které navštívilo nejvíce respondentů. Naopak nejméně dotazovaných navštívilo Slovácký verbuňk. Respondenti, kteří navštívili alespoň jednu z českých tradic, byli s návštěvou spokojeni, což lze hodnotit jako velmi pozitivní výsledek. Nejvíce atraktivní nehmotnou kulturní památkou, kterou by mělo zájem navštívit nejvíce dotazovaných, byla zvolena Jízda králů. Jako nejméně atraktivní kulturní památku UNESCO ohodnotili respondenti loutkářství. Pouze malý zlomek respondentů neměl zájem navštívit žádnou z uvedených tradic.

Autorku rovněž zajímalo, zda by respondenti měli zájem poznávat nehmotné kulturní dědictví České republiky prostřednictvím tematicky zaměřeného zájezdu.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že více než polovina dotazovaných by o tento produkt měla zájem. Na základě zjištění zájmu respondentů o bližší poznání nehmotných památek UNESCO byl autorkou v závěru práce navržen 5denní tematický okruh za poznáním vybraných nehmotných památek UNESCO v České republice, který by mohl pozitivně ovlivnit atraktivitu nehmotného kulturního dědictví v cestovním ruchu.

Jedním z cílů práce bylo rovněž odhalit nejčastější motivační faktory pro cestování. Na základě výsledků obdržených z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že nejčastější motivací k cestování pro dotázané je odpočinek a relaxace. Lidé tedy prostřednictvím účasti na cestovním ruchu chtějí převážně uspokojit své fyziologické potřeby. Toto zjištění odpovídá výsledkům získaným rešerší odborné literatury použité v teoretické části bakalářské práce. Nutno podotknout, že velké oblibě se mezi respondenty těší i poznávání místních kultur a tradic, které je úzce spjata s tématem této práce.

Z průzkumu je dále možné zjistit názor respondentů na propagaci nehmotných kulturních památek České republiky. Většina dotázaných se domnívá, že nehmotné památky UNESCO nejsou v České republice mezi širokou veřejností dostatečně propagovány a měla by jim být věnována větší pozornost a péče.

Z analýzy tedy vyplývá, že Česká republika dostatečně nevyužívá nehmotné kulturní dědictví zapsané na Seznamu UNESCO pro rozvoj cestovního ruchu. Vzhledem k tomu, že zápis památky na Seznam světového dědictví UNESCO znamená zvýšení prestiže místa, který má vysoký dopad na turismus v dané destinaci, mělo by se tohoto potenciálu využít a dbát na rozšíření propagace nehmotných kulturních památek a na jejich větší a efektivnější využívání v cestovním ruchu České republiky.

K tomuto účelu by mohl posloužit i nový produkt v nabídce cestovních kanceláří v podobě tematických zájezdů zaměřených na poznávání kulturních tradic, které jsou díky své unikátnosti právem zapsány na Seznamu UNESCO jako nehmotné dědictví lidstva.

8 Seznam literatury a zdrojů

BLAŽKOVÁ, Milena. - MEDIA IN, *Poznej světové dědictví UNESCO* [online] 2021. Ministerstvo kultury. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <http://www.unesco-mediain.cz/1-unesco-15/>

CENTRUM NEWS, *Tradiční slovácký tanec Verbuňk může být zapsán do registru UNESCO*. [online] 2013. Centrum Media s.r.o. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <http://www.centrumnews.cz/zpravodajstvi/hodonin/tradicni-slovacky-tanec-verbunk-muze-byt-zapsan-do-registru-unesco-50857>

COUFALOVÁ, Linda, GANTNEROVÁ, Anna. *UNESCO Kulturní a přírodní světové dědictví*. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) pro potřeby XXI. ročníku Pražského studentského summitu, 2015. [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.studentsummit.cz/wp-content/uploads/2019/02/PSS-Kulturní-a-přirodní-světové-dědictví-UNESCO.pdf> (studentsummit.cz)

CZECHTOURISM, *Česká nej: UNESCO, Lednicko-valtický areál*. [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/ceska-nej/unesco/lednicko-valticky-areal>

CZECHTOURISM, *Česká nej: UNESCO, Slovácký Verbuňk*. [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/ceska-nej/unesco/slovacky-verbunk>

CZECHTOURISM, *Česká nej: UNESCO, Sokolnictví*. [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/ceska-nej/unesco/sokolnictvi>

CZECHTOURISM, *Modrotisk: stopa našich tradic v UNESCO!* [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktuality/modrotisk-nova-ceska-stopa-v-unesco>

CZECHTOURISM, *Muzeum loutek a dětská představení v divadle Radost*. [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/muzeum-loutek-v-divadle-radost>

CZECHTOURISM, *Skanzen Strážnice: Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy*. [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/skanzen-straznice>

CZECHTOURISM, *Světové Česko a Lidový rok: Jízda králů aneb velkolepá slavnost, zapsaná na seznamu UNESCO*. [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktuality/svetovecesko-a-lidovy-rok-jizda-kralu-aneb-velkole>

CZECHTOURISM, *Světové Česko a perličkové vánoční ozdoby: nová česká památka UNESCO*. [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktuality/svetovecesko-a-perlickove-vanocni-ozdoby-unikat-mi>

ČESKÉ DĚDICTVÍ UNESCO, *UNESCO památky nehmotné*. [online] 2021. České dědictví UNESCO [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky-nehmotne/>

DIVADELNÍ ÚSTAV INSTITUT UMĚNÍ, *České loutkářství* [online] 2021. Institut umění – Divadelní ústav. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://unima.idu.cz/ceske-loutkarstvi/>

DRTINA, Michal. *České loutkářství míří do UNESCO*. [online] 2014. Amatérská scéna [cit.15.2.2021] Dostupné z: <http://www.amaterskascena.cz/clanek/ceske-loutkarstvi-miri-do-unesco-150111014842.html>

DVOŘÁČEK, Petr. *České památky UNESCO*. 1. vyd. Praha: Fragment, 2008. 160 s. ISBN 978-80-253-0754-0.

GOOGLE MAPS, *Plán trasy*. [online] 2021. Vlastní zpracování: <https://www.google.com/maps/dir/Brno/Vlcnov/Straznice/Kyjov/Lednice/Brno>

HESKOVÁ, Marie, BERÁNEK, Jaromír, DVOŘÁK, Vladimír, NOVACKÁ, Ludmila, ORIEŠKA, Ján. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006. 224 s. ISBN 80-7168-948-3.

HOTEL STRÁŽNICE, *Centrum kultury, folkloru a vína na Jižní Moravě*. [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <http://hotelstraznice.cz/>

HUDBA PROGLAS, *Navštivte skanzen ve Strážnici*, HÁJKOVÁ, Helena. [online] 2008. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://hudba.proglas.cz/folklor/zveme-na-festivaly-koncerty-a-akce/navstivte-skanzen-ve-straznici/>

INDROVÁ, Jarmila, MALÁ, Vlasta, MLEJNKOVÁ, Lena, NETKOVÁ, Jarmila, VAŠKO, Martin. *Cestovní ruch I*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. 113 s. ISBN 80-245-0799-4.

ITRAS, *Jízda králů Vlcnov*, Foto: KUBÍK, Vladimír. [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <http://itras.cz/jizda-kralu-vlcnov/galerie/14103/>

JAROLÍMKOVÁ, Liběna. *Atraktivita a produkty cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: UniversityBooks, 2017. 127 s. ISBN 978-80-906926-2-6.

KESNER, Ladislav. *Marketing a management muzeí a památek*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. 304 s. ISBN 80-247-1104-4.

KIRÁLOVÁ, Alžběta. *Marketing destinace cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2003. 173 s. ISBN 80-86119-56-4.

KUČOVÁ, Věra, BUKOVIČOVÁ, Olga. *Světové dědictví a Česká republika*. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, generální ředitelství, 2018. 223 s. ISBN 978-80-7480-116-7.

KUČOVÁ, Věra. *Světové kulturní a přírodní dědictví UNESCO*. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2009. 199 s. ISBN 978-80-87104-52-1.

KYSELKOVÁ, Ester. *Národopisné muzeum boří mýty o technice modrotisku. Tradiční techniku představuje v novém světle*. [online] 2018. CZECH DESIGN [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/narodopisne-muzeum-bori-myty-o-modrotisku-tradicni-techniku-predstavuje-v-novem-svetle>

LIDOVÁ KULTURA, *Slovácký verbuňk*. [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <http://www.lidovakultura.cz/2005/11/08/slovacky-verbunk/>

LICHTENŠTEJNSKÉ DOMKY, [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <http://www.lednice-ubytovani.cz/>

MALÁ, Vlasta, INDROVÁ, Jarmila, MLEJNKOVÁ, Lena, NETKOVÁ, Jarmila, VAŠKO, Martin. *Základy cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2002. 98 s. ISBN 80-245-0439-1.

MARTINOVÁ, Z. *Moderní sokolnictví*. [online] 2018. Czech news center [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.abicko.cz/clanek/precti-si-priroda/22807/moderni-sokolnictvi-dravci-zasahove-jednotky.html>

MINISTERSTVO KULTURY, *Spolupráce Ministerstva kultury s UNESCO*. [online] 2021. Ministerstvo kultury. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/spoluprace-ministerstva-kultury-s-unesco-750.html>

MINISTERSTVO KULTURY, *Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví* [online] 2021. Ministerstvo kultury. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/umluva-o-zachovani-nematerialniho-kulturniho-dedictvi-300.html>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, *Česká komise pro UNESCO* [online] 2021. MZV ČR. [cit.15.2.2021] Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_mezinarodnich_organizacich/unesco/ceska_komise_pro_unesco/index.html

MÍSTOPISY, *Skanzen Strážnice*. [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/body-zajmu/111/skanzen-straznice/>

NÁRODNÍ ÚSTAV LIDOVÉ KULTURY, *Slovácký verbuňk*. [online] 2017. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.nulk.cz/2017/01/22/slovacky-verbunk/>

PAVLÍK, Radek. „*Masopust? Přesvědčili jsme UNESCO o jeho jedinečnosti*“ říká etnografka. [online] 2016. Vltava Labe Media a.s. [cit.15.2.2021] Dostupné z: https://hradecky.denik.cz/nazory_region/masopust-presvedcili-jsme-unesco-o-jeho-jedinecnosti-rika-etnografka-20160207.html

PENZION HLUK, [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <http://www.penzion-hluk.cz/>

PENZION & VINNÝ BAR RÉGIO, [online] 2021. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.penzion-regio.cz/>

RYGLOVÁ, Kateřina, BURIAN, Michal, VAJČNEROVÁ, Ida. *Cestovní ruch: podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 216 s. ISBN 978-80-247-4039-3.

RYGLOVÁ, Kateřina. *Cestovní ruch: soubor studijních materiálů*. 3. rozšířené vyd. Ostrava: Key Publishing, 2009. 187 s. ISBN 978-80-7418-28-6.

STRÁŽNICKÝ MODROTISK, [online] 2013. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.straznicky-modrotisk.cz/>

TITTELBACHOVÁ, Šárka. *Turismus a veřejná správa*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 200 s. ISBN 978-80-247-3842-0.

TURISTIKA, *Vlčnovská Jízda králů*. [online] 2016. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/vlcnovska-jizda-kralu/detail>

UNESCO, *Browse the list of Intangible Cultural Heritage* [online] 2021. UNESCO, Intangible Cultural Heritage. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://ich.unesco.org/en/lists?multinational=3&display1=inscriptionID#tabs>

UNESCO, *What is Intangible Cultural Heritage?* [online] 2021. UNESCO [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://ich.unesco.org/en/what-is-intangible-heritage-00003>

UNESCO WORLD HERITAGE CENTRE, *World heritage information kit*. [online] 2008. Paříž: UNESCO world heritage centre. [cit.15.2.2021] Dostupné z: http://whc.unesco.org/documents/publi_infokit_en.pdf

VENCLOVÁ, Kateřina, ŠÍPEK, Jiří, ŠTÝRSKÝ, Jiří, BUŠEK, Martin, ROZBOŘILOVÁ, Dana, ŠÍPKOVÁ, Pavla. *Geopsychologie a ekopsychologie v ČR*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. 242 s. ISBN 978-80-7435-540-0.

VLČNOV JÍZDA KRÁLŮ, *Jízda králů 2018*. [online] 2018. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.jizdakralu.cz/aktuality/foto-jizda-kralu-2018-nedele/>

VONDRUŠKA, Vlastimil. *Církevní rok a lidové obyčeje, aneb, Kalendárium světců a světic, mučedníků a mučednic, pojednávající o víře českého lidu k nim, jakož i o liturgii katolické*. 2. dopl. vyd. České Budějovice: Dona, 2005. 96 s. ISBN 80-7322-075-X.

VYSTOUPIL, Jiří, ŠAUER, Martin. *Základy cestovního ruchu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2006. 163 s. ISBN 80-210-4205-2.

VÝLETY A ZÁBAVA, *Lednicko-valtický areál*. [online] 2019. [cit.15.2.2021] Dostupné z: <https://www.vylety-zabava.cz/tipy-na-vylet/jizni-morava>

ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

9 Seznam příloh

- 1) Dotazník
- 2) Seznam použitých zkratek
- 3) Graf 1 Pohlaví respondentů
- 4) Ubytování
- 5) Cenová rozvaha

Příloha 1: Dotazník

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro moji bakalářskou práci s názvem „Nehmotné kulturní dědictví ČR jako atraktivita cestovního ruchu.“

Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná.

Předem děkuji za Vaši spolupráci.

Vladana Košťálová, studentka Fakulty informatiky a managementu (obor Management cestovního ruchu), Univerzity Hradec Králové

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- muž
- žena

2. Jaký je Váš věk?

- do 19 let
- od 20 do 29 let
- od 30 do 39 let
- od 40 do 49 let
- od 50 do 59 let
- nad 60 let

3. Z jakého kraje pocházíte?

- Hlavní město Praha
- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královéhradecký kraj
- Pardubický kraj

- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj
- Zlínský kraj
- Moravskoslezský kraj
- pocházím z jiné země

4. Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

- ZŠ
- Odborné učiliště
- SŠ
- VOŠ
- VŠ
- jiné (uved'te).....

5. Co podle Vás znamená zkratka UNESCO?

- Světová organizace duševního vlastnictví
- Organizace spojených národů pro vzdělání, vědu a kulturu
- Světová organizace cestovního ruchu

6. Víte, že se kulturní památky dělí na hmotné a nehmotné?

- ano
- ne

7. Kolik nehmotných kulturních památek má Česká republika zapsaných na Seznamu UNESCO?

- 4
- 5
- 6
- 7
- 8

8. Dokázal/a byste je všechny vyjmenovat?

- ano
- ne

9. Navštívil/a jste někdy některou z těchto tradic? Jestli ano, tak kterou? (můžete označit i více odpovědí)

- Slovácký verbuňk
- Masopustní průvod
- Jízda králů
- Sokolnictví
- Loutkářství
- Výroba modrotisku
- Výroba foukaných vánočních ozdob
- žádnou z výše uvedených

10. Jak jste se o těchto tradicích dozvěděl/a?

- na internetu
- na cestovatelském veletrhu
- z televize
- z rádia
- ve škole
- z tisku
- jiným způsobem (uveďte).....

11. V případě, že jste některou z těchto tradic navštívil/a, jak jste byl/a spokojený/á?

- velmi spokojený/á
- spíše spokojený/á
- spíše nespokojený/á
- nespokojený/á
- nemohu hodnotit – nenavštívil/a jsem

12. Jakou tradici byste měl/a zájem navštívit? (můžete označit i více odpovědí)

- Slovácký verbuňk
- Masopustní průvod
- Jízda králů
- Sokolnictví
- Loutkářství

- Výroba modrotisku
- Výroba foukaných vánočních ozdob
- žádnou z výše uvedených

13. Kolik jste ochoten/ochotna zaplatit za vstupné na některou z těchto tradic?

- do 50,- Kč
- 50–100,- Kč
- 100–150,- Kč
- 150–200,- Kč
- více než 200,- Kč
- nic – nejsem ochoten/ochotna platit za vstupné

14. Měl/a byste zájem účastnit se zájezdu specializovaného na poznání nehmotných památek UNESCO v ČR?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

15. Jaká je Vaše nejčastější motivace k cestování? (můžete označit i více odpovědí)

- odpočinek a relaxace
- krása krajiny
- historické památky a architektura
- poznávání místních kultur a tradic
- gastronomie
- jiné (uveďte).....

16. Je podle Vás propagace nehmotných kulturních památek zapsaných na Seznamu UNESCO v České republice dostačující?

- ano
- ne

Děkuji za Váš čas

Příloha 2: Seznam použitých zkratk

CR – Cestovní ruch

ČR – Česká republika

OSN – Organizace spojených národů

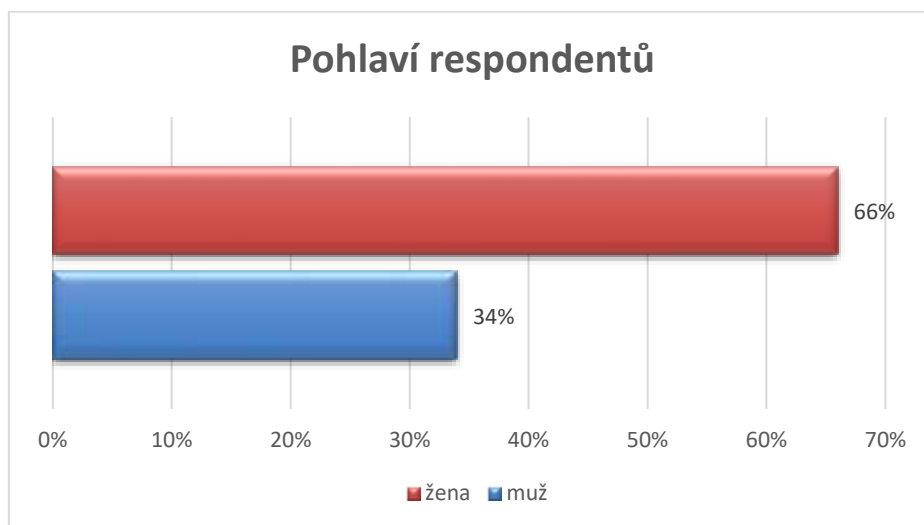
UNESCO – Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu

(United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)

UNWTO – Světová organizace cestovního ruchu

(United Nations World Tourism Organization)

Příloha 3: Graf 1 Pohlaví respondentů



Graf 1 Pohlaví respondentů
Zdroj: vlastní zpracování (2021)

Příloha 4: Ubytování

Jedním z kritérií při výběru vhodného ubytovacího zařízení byla kapacita penzionu nebo hotelu, a to z důvodu možnosti ubytování všech účastníků v jednom zařízení v případě plné obsazenosti tematického okruhu. Zároveň bylo bráno v potaz, že tento okruh je vhodný i pro rodiny s dětmi.

Vlčnov – Penzion Hluk ***, cena 700 Kč / 890 Kč (1 osoba / noc, vč. snídaně)

Hlavní 34, Hluk, 687 25

Penzion Hluk je vzdálený 5 km od Vlčnova. Nabízí restauraci, bar, společný salonek a zahradu. Ubytování je zajišťováno i v rodinných pokojích a nechybí ani terasa. Všechny pokoje, apartmány a apartmá mají bezplatné Wi-Fi a vlastní koupelnu. Penzion podává kontinentální snídaně. V Hluku a okolí je možné se věnovat pěší turistice a cyklistice. Penzion svým hostům nabízí využití neplaceného soukromého parkoviště a službu zapůjčení jízdních kol. (Penzion Hluk, 2021)



Obr. 23 a 24 Penzion Hluk

Zdroj: Penzion Hluk (2021)

Strážnice – Hotel Strážnice ***, cena 500 Kč / 700 Kč (1 osoba / noc, vč. snídaně)

Předměstí 1651, Strážnice, 696 62

Hotel se nachází v blízkosti centra města Strážnice. Nabízí restauraci, vinárnu, terasu, pokojovou službu, přepážku s turistickými informacemi a bezplatné Wi-Fi. Všechny pokoje a apartmá mají vlastní koupelnu se sprchou a WC a jsou vybaveny satelitní TV s plochou obrazovkou. Hosté hotelu mohou ve Strážnici a okolí navštívit

řadu památek a věnovat se různým aktivitám včetně cyklistiky. Tento moderní hotel poskytuje hostům službu zapůjčení kol. (Hotel Strážnice, 2021)



Obr. 25 a26 Hotel Strážnice

Zdroj: Hotel Strážnice (2021)

Kyjov – Penzion & Vinný bar Régio ***, cena 695 Kč /1 290 Kč (1 osoba/ noc, vč. snídaně)

Palackého 205/6, Kyjov, 69701

Penzion & Vinný bar Régio se nachází přímo v historickém centru Kyjova a nabízí řadu příjemně zařízených pokojů a apartmánů s kabelovou TV a vlastní koupelnou. Plně zařízené apartmány mají samostatnou ložnici a jsou navíc vybaveny posezením s rozkládací pohovkou, kuchyňským koutem a jídelní částí. V penzionu je k dispozici bezplatné Wi-Fi. Za příplatek mohou hosté penzionu využít Wellness s infrasaunou, parním boxem a vířivkou. Hosté si mohou rovněž zapůjčit jízdní kola a vydat se na prohlídku zajímavých míst Jižní Moravy. (Penzion & Vinný bar Régio, 2021)



Obr. 27 a 28 Penzion & Vinný bar Régio

Zdroj: Penzion & Vinný bar Régio (2021)

Lednice – Lichtenštejnské domky ***, cena 725 Kč / 1 200 Kč (1 osoba / noc, vč. snídaně)

21. dubna 58, Lednice, 69144

Lichtenštejnské domky se nachází v Lednici a leží 20 metrů od Lednického zámku. Všechny pokoje a apartmány mají vlastní kuchyňku s jídelnou a koupelnu s WC, sprchou a fénem. Apartmány jsou vybaveny satelitní TV s plochou obrazovkou a mají bezplatné Wi-Fi připojení. K zázemí Lichtenštejnských domků patří také pěkná zahrada s venkovním posezením a dětské hřiště. V okolí se mohou hosté věnovat pěší turistice a cyklistice a navštívit mnoho památek, včetně Lednicko-valtického areálu. (Lichtenštejnské domky, 2021)



Obr. 29 a 30 Lichtenštejnské domky

Zdroj: Lichtenštejnské domky (2021)

Příloha 5: Cenová rozvaha

V následující tabulce je zpracována cenová rozvaha okruhu.

Konečná cena okruhu zahrnuje: dopravu autobusem, ubytování se snídaní, veškeré vstupy a služby průvodce.

V ceně okruhu není zahrnuto: cestovní pojištění, obědy a večeře.

Ubytování	<i>Dvoulůžkový pokoj*</i>	<i>Jednolůžkový pokoj*</i>
Penzion Hluk	700 Kč	890 Kč
Hotel Strážnice	500 Kč	700 Kč
Penzion & Vinný bar Régio	695 Kč	1 290 Kč
Lichtenštejnské domky	725 Kč	1 200 Kč
Vstupy		
Divadlo Radost – Brno	50 Kč	
Dílna Arimo – Strážnice	60 Kč	
Skanzen – Strážnice	140 Kč	
Zayferus ukázka sokolnictví – Lednice	160 Kč	
Zámek Lednice	210 Kč	
Zámek Valtice	200 Kč	
Doprava		
Pronájem autobusu + pohonné hmoty + parkovné + náklady na řidiče (při 30 osobách)	321 Kč	
	75 Kč	
	193 Kč	
	660 Kč	
CK		
Náklady na průvodce + provize CK	660 Kč	
	1 797 Kč	
	7 146 Kč	8 606 Kč

Tabulka 1 Cenová rozvaha

Zdroj: vlastní zpracování (2021)

*Cena za jednu osobu na noc, včetně snídaně, při plné obsazenosti pokoje.

Zadání bakalářské práce

Autor: Vladana Košťálová

Studium: I1800605

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Management cestovního ruchu

Název bakalářské práce: **Nehmotné kulturní dědictví ČR jako atraktivita cestovního ruchu**

Název bakalářské práce A): Intangible Cultural Heritage of the Czech Republic as an attraction of tourism

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

1. Anotace
2. Klíčová slova
3. Úvod
4. Cíl práce a metodika zpracování
5. Teoretická část
 - Motivační faktory pro cestování
 - Historie a význam organizace UNESCO
 - Popis role nehmotného kulturního dědictví
 - Nemateriální památky UNESCO v České republice
1. Praktická část
 - Dotazníkové šetření a analýza povědomí občanů České republiky o nehmotném kulturním dědictví ČR
 - Návrh zájezdu za poznáním nehmotných památek UNESCO v ČR
1. Shrnutí a diskuze výsledků
2. Závěr a doporučení
3. Seznam zdrojů
4. Seznam obrázků
5. Přílohy

ČESKÉ DĚDICTVÍ UNESCO, UNESCO památky nehmotné. [online] 2019, České dědictví UNESCO
Dostupné z: <https://www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky-nehmotne/>

DVOŘÁČEK Petr, České památky UNESCO. Praha: Nakladatelství FRAGMENT, 2008. ISBN 978-80-253-0754-0

KUČOVÁ Věra, BUKOVIČOVÁ Olga, Světové dědictví a Česká republika. Praha: Národní památkový ústav, 2018. ISBN 978-80-7480-116-7

KUČOVÁ Věra, Světové kulturní a přírodní dědictví UNESCO. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2009. ISBN 978-80-87104-52-1

Garantující pracoviště: Katedra rekreologie a cestovního ruchu,
Fakulta informatiky a managementu

Vedoucí práce: RNDr. Mgr. Tomáš Burda, Ph.D.

Oponent: Mgr. Pavlína Chaloupská, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 25.1.2021